

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos pént sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyilttér peitit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 1.

Mai számunk főbb közleményei:

- Miért szükséges a cigányiskola?
- Választójogot a székely neméseknek.
- Az új sóhivatal.
- A gyilkos pálinka készítői.
- Püspök és plébános.
- A nőorvos barátja.
- Hamisbankók a filagóriában.
- A Rotschildok.
- Vázsonyi és Lengyel.
- Aradi kabaré.
- Az ál-Dungyerszky.
- Reverenda vagy szerelem?
- Szabálytalanságok a városi számvevősnél.
- Tarkaságok.

A magyar gyáros.

Arad, július 31.

Uraságod, valóban, idegen, — mondjuk egy elfelejtett budapesti tájszó-lással Haeffele Jánosnak, a jó elzá-szinak. Az aradi szövőgyár alapító-ját meglepte valami, s ezt az im-presszióját annyira különösnek találta, hogy nem tudta magába fojtani. El-mondta, hogy mialatt a gyár be-rendezéséről gondoskodtak, a magyar gyárak részéről semminő előzékeny-seget, méltányosságot, kulantériát nem talált, — pedig hát ő is, mint gyáros, valamennyire tudja, mintkell a nagy-iparosnak a kuncaftokkal bánni.

Idehaza már régóta nem lepődünk meg ezen. A szerencsétlen tulipán-mozgalom alatt, amikor a kereskedő-ket teljes ünnepiességgel, sőt a haza-fiatlanság vádjával kecségtetve, fel-

szólítottuk, hogy magyar gyárosnál vásároljanak, — a kereskedők szomo-ruan mosolyogtak. Azután elmondták, hogy milyen különbség magyar és külföldi gyárral dolgozni. Nem az árról van szó, hiszen már a cipőcsatt-nak ára az acél tőzsdei jegyzésétől függ az egész világon, se pedig arról, hogy melyik hitelezhet. Hanem az el-bánásról. A példák ezreivel bizony-gatták, hogy olyan a magyar meg a külföldi gyáros kiszolgálása, egymás-hoz vetve, mint a falusi kocsma és Gerbeaud, a budapesti Dorottya-utcá-ban. A külföldi, főként osztrák gyá-ros csupa simulékonyság, figyelem, évszázados gyakorlatra mutató pe-danteria; a magyar gyárosból mintha a tőke gögje ütne ki, amelylyel szem-ben boldognak érezheti magát min-denki, ha árut kap, mégha másfélét, mint a minőt megrendelt. Nap-nap után hajtogatták a hazafiaknak, az iparpártolóknak ezt a boltosok, bár a követelés elől nem zárkóztak el s a magyar cikkeket megrendelték. (Ame-lyeket azután a hazafiak a nyakukon hagytak, s még most is ott veszíti a színét.) Mi ezt nem hittük el a bolto-soknak, s azzal vádoltuk meg őket: bizonyosan azért látszik kedvesebb-nek és finomabbnak előttük a kül-földi gyáros, mert az szívesebben vár-hat tiz, sőt husz hónapokig a tarto-zással, mint a magyar. De ime itt van Haeffele János, akinek nincs szüksé-ge hat, sőt három hónapokra se, s ép

azon panasszal szól a magyar gyáro-sokról, mint a kereskedők. Mintha közös kórusban szólnának: megláto-gatta azt a jó Isten, akinek magyar gyárral kell dolgozni!

A legvastagabb hazaárulás lenne ebben a kifakadásban, ha azok tehet-nének róla, akik mondják. De a na-gyobb hiba a magyar gyárosé; az oka pedig az a magyar felfogás, amely mindent az uri kérdés köré csavar. A külföldi gyáros a legtöbb esetben maga is utazó, vagy legalább kiszol-gáló segéd. Nem az a parancsnok, a ki párnás falu irodában ül és jobbra meg balra vezényeli az alkalmazot-takat, hanem közvetlen részese az üz-letszerzésnek, az üzletkötésnek. Hány-szor esik meg, hogy az a vigéc, aki-nek öles mintabőröndjeit a vidéki di-vatáruizlet ajtaján begörgetik, egy tiz milliós morva gyár tulajdonosa, vagy egy hatalmas részvénytársaság igaz-gatója. S az a selyemsipkás ur, aki a gyár mintaraktárában lelkes öröm-mel karolja át a detailistát, meg-látogatja, többszörös háztulajdonos, aki az automobiljához való benzint se keresi meg azon az egy boltoson, akif olyan tulzott szeretettel töm por-tékával.

Nálunk ez, nem sok kivétellel, nincsen így. A gyáros, a gyárigaz-gató mindenekelőtt ur, akihez nem ritkán inas jelenti be a vevőt. A gyá-ros, ha nyájas is ezzel, legtöbbször azzal a leereszkedéssel teszi, mint a

Nemes emberek.

Irta: Abonyi Árpád.

Az özvegy: Nagyon köszönöm, Mikolai ur, hogy elkísért ide a temetőbe; ez igazán nagyon, de nagyon szép öntől. Foglaljon ké-rem helyet ezen a padon. Én csináltattam ide ezt a padot, hogy Istenben boldogult, drága, jó férjem sirja mellé leülhessek. Gyakran ki szoktam jönni erre a csendes helyre, ahol nincsenek rossz emberek és visszagondolhatok drága halottamra. Üljön le, Mikolai ur! Majd én ide teszem ezt a koszorút a sirra... Ah, szegény jó uram, épen ma három hónapja, hogy meghalt.

A férfi: Igen, ma három hónapja...

Az özvegy: Ugyanazon a héten, midőn ön kifogadta nálam a butorozott szobát.

A férfi: Igen, épen azon a héten fogad-tam ki nagysádnál a butorozott szobát.

Az özvegy (felsóhajt): Szegény drágám... az ő jószágos lelke akkor már az örökkévalóság felé indult és nem sokáig láthatta, hogy végre igazi finom uri ember fogadta ki a butorozott szobát. Megengedi Mikolai ur, hogy kedves jó uramért egy miatyánkot elmondhassak? Mindig el szoktam mondani a lelke üdvéért egy mi-atyánkot, ha idejövök.

A férfi: Oh kérem, csak tessék, nagysád! Ha zsenirozom, inkább félrevonulok...

Az özvegy: (szendén): Nem zseniroz Mi-kolai ur! Üljön le ide a padra, mindjárt ké-

szén leszek. Gyorsan szoktam elmondani a mi-atyánkot.

A mintegy harminc-harminckét évesnek látszó, talpig gyászba öltözött, molett, szőke asszony ezzel előre lépett s a magával hozott koszorút ráhelyezte a sirra. Azután letérdelt a szépen gondozott pázsitra s fekete keztyűbe préselt kővér kezét összetéve, buzgó imába merült. A férfi diszkrétan helyet foglalt a pa-don s hol a cipője orrát, hol a térdelő asszony egészséges alakját nézegette. Midőn rajtakapta magát, hogy talán hosszasan is nézegeti az özvegyet, semmint e szomorú helyen illenék, röstelkedve félrefordult s a közeli jázmin-bok-rokon ugráló cinkék halk pityegését hallgatta. A temetőnek ez a jócskán távoleső része töké-letesen elhagyatottnak látszott. Senki sem járt a sírok között. Nagy távolságban a kertész egyik előregedett, pupos szolgája öntözgetett valami virágokat, de ez is oly messze volt, hogy alig lehetett látni. Ezen a felleges, borus októberi napon senkinek sem volt kedve náthát kapni az eléggé érezhetően lengedező nyirkos szélben, mely a vadgesztenyefák sárguló leve-leit ezrével sodorta le száradó tűszóikból a sí-rok közé.

Az özvegy (fölemelkedve térdelő helyze-téből, elegyengette fekete öltözékén a ráncokat, azután még egy keresztet vetett s bánatos só-hajjal leült a padra a férfi mellé, ki az egész idő alatt rajta volt, hogy a helyzetnek megfe-

lelő szomorú képet vágjon, nehogy megsértse az özvegy kegyeletét): Készen vagyok Mikolai ur! Ah, istenem, hisz én szíves örömet mon-danék szegény drágám lelki üdvéért száz mi-atyánkot is, ha tudnám, hogy ez odafenn az isten trónjának számlájánál javára válik. Hisz a tulvilágban Mikolai ur?

A férfi (bólint): Hiszek, nagysád.

Az özvegy: Ez szép magától... Nagy-rabecsülöm a vallásos férfiakat. Boldogult fér-jem nem igen... azaz hogy... szegény, már csak akkor kezdett binni, a mikor be-tegsége annyira erőt vett rajta, hogy halál-sejtelmek is támadtak, bár az utolsó percig sem hitte, hogy ettől a szomorú világtól el kell bucsuznia. Tetszik tudni, mellbajban halt meg... igen, mellbajban. Mondja kérem, nem fázik?

A férfi: Nem.

Az özvegy: Hazamehetünk, ha fázik.

A férfi: Oh, nem! Igen sok hideget ki-birok. Lipótmegyében születtem.

Az özvegy: Merre van az?

A férfi (észak felé mutat): Arra, északra.

Az özvegy: Onnan jött Pestr?

A férfi: Onnan, de már régen. Van husz esztendeje, hogy a szentmiklósi adóhivaltól, ahol gyakornok voltam, idehelyeztek Pestre és azóta itt vagyok.

Az özvegy: De már nincs hivatalban? Nyugdijazták?

A férfi: Igen, saját kérelmére. Beleuntam a hivatalba, de főleg azért hagytam ott, mert egy

földesur a János gazdával. A gyáros reprezentál s miután a tevékenységének nagyrésze ebben merül ki, nem tud ügyet vetni arra, hogy vajjon minden megrendelésre kellő gondot fordítanak-e s hogy minden üzletféllel úgy bánnak-e, mint a himes tojással; a panaszos leveleket, a rekriminációkat olyan tapintattal intézik-e, mint a minő még csak a diplomáciában kívánatos. S különösen magas lóról szivaroznak a gyárosok, ha tudják, hogy valaki — például, ha közszállításról van szó, — rájuk van utalva. És ilyenkor csakugyan nem lehet a magyar gyárak legtöbbszörében azt a három cikket beszerezni, a melyet Haefele János is hasztalan keresett: előzékenységet, méltányosságot, kulanteriát.

Megemlítettük, még pedig nem gyöngéd tapintat, hanem az igazság kedvéért, hogy nálunk is vannak kivételek. Ép a legközelebről hozhatnánk fel dicséretes példákat az olyan gyárosok, gyárigazgatók ellentétéül, a kikről fönebb szó volt; de a nagy átlag mégis olyan, a többség mégis a szolgabíró-erényeket, vagy legalább is a bankdirektor-gőgöt viszi a gyári műhelyek szomszédságába.

Vannak, határozottan vannak kivételek. Egy jellemzőt mégis nevén nevezünk. Több év előtt történt, hogy Aradra jött Pulszky Agost, a kiváló politikus. A hirhozók megrebentek: talán valami politikai kiküldetés? De hogy. Pulszky egy aradi vasnagykereskedőt látogatott meg, valami vasgyár (talán a Rimamurányi) képviselőjében, amelylyel az aradi nagykereskedő üzleti összeköttetésben állott. S a hirhozók fejet csóváltak: egy Pulszky, hozzá: az Agost, üzletet megkötni. Pedig ez az igazság; valakinek, ha egy vállalat érdekeit akármilyen mértékben rábizzák, azt ép oly szívvvel kell védeni, mint a katonának a lobogót. S ha Pulszky, az európai híri tudós nem féltette a nimbuszát

az üzlet istápolásától, akkor lejjebb, közelébb szállhatnának az üzlethez, a vevőkhöz, az üzletfelekhez azok a magyar gyárosok, azok az igazgatók, akik ma még vezérkari főnökei az ipartelepnek, amelyet magyar kereskedőknek szerencsájuk lehet pénzzel tömni, osztalékkal ellátni.

Miért szükséges a cigányiskola?

Az „Aradi Közlöny” 189. számában vezető cikkben foglalkozik egy igen érdekes és ez időszert aktuális témával — a cigányiskolával. A cikk íróját jól eső érzés hatotta át *Varjassy Árpád* kir. tanfelügyelő, a cigánykérdés megoldásában korszakató, kezdő lépése s belátja, hogy az ország e veszedelmes beduin népét csak a kulturával lehet meghódítani s a tisztességes, becsületes utra terelni s azon tovább vezetni. Ugyiszintén igen szépen, demokratikus elvekkel igyekszik bizonyítani, hogy embertársaink között különbséget tenni nem szabad, legkevésbé azt a zsenge gyermeki lélekbe plántálni, mert hiszen az egyenlőségnek magvát már az iskolában kell elvetni, hogy az a gyermekkel növekedve, mint felnőtt emberben hatalmas fává fejlődjék. Szóval nem tartja helyesnek a cikk írója, hogy a cigányoktatás külön cigányiskola felállításával vegye kezdetét, hanem a többi gyermekkel együtt, már az iskolában tanulja meg, hogy ő is olyan teremtménye istennek, mint a többi.

Aki a cigánykérdést, vagy hogy egyszerűbben fejezzem ki magam, a cigányt nem ismeri, az feltétlenül igazat ad a cikk írójának s helyteleníti, hogy a cigányoktatást külön cigányiskola felállításával kezdik meg. Ha azonban időt veszünk magunknak s kimegyünk a putrik közé, bepillantunk a piszok és szeny hajlékába s nemcsak az undorító otthonnal, hanem a cigánynak lelkével is próbálunk ismerkedni, akkor a cigányiskola külön felállítása mindjárt nem lesz olyan ellenszenves. Alkalmam nyílt fenti módon ismerkedni cigány felebarátaimmal s tapasztalataim alapján állíthatom, hogy a *cigányiskola külön felállítása feltétlenül szükséges*. Kir. tanfelügyelőm uta-

sítása szerint az állami iskola gondnokságával karöltve *tanulmányoztam e fontos ügyet* és sok körülmény-indított bennünket, hogy az iskolát ez időszert külön és ne a többivel vegyesen szervezzük.

Cigányaink előtt valami új dolog az, hogy ők iskolába fognak járni. Nagyon szeretnék, mert hiszen ők maguk kérték, de mégis félnek tőle. Félnék pedig azért, mert a társadalom eddig csak olyan megvetőleg gondolt rájuk, olyan se nmi, nem emberi számba vette őket, mint olyanokat, akik lopni, rabolni tudnak csak. *S a cigány ezt tudja!* Hogy menjen most már ő vagy gyermeke olyan iskolába, ahol őseiknek bűneit folyton szemükre vetik? Hogy üljön ő százholdas birtokos fia mellé, amikor tudja, hogy az egyebet nem tételez fel minthogy ő csak tyukot tud lopni és ha az utca gyermekei folyton gunyolják, megvetik őket, hogyan menjen ő az ilyen gyermekek közé? Vajjon csendőr fedezet mellett lehetne-e őket erre kényszeríteni? S ha még h zszá vesszük, hogy cigányaink messze, künn a város szélén laknak, hogyan kívánhatnánk tőlük, hogy különösen téli időben, csaknem teljesen ruhátlanul, menjenek a távol fekvő iskolába. Világos tehát, hogy ily módon ép úgy nem érnék célt, mint ahogy az országban igen sok helyen, ahol már a cikk írójának megfelelően kísérleteztek, eredménytelen munkát végeztek.

A cigányoktatásról tehát másképen kell gondoskodni, mert tovább hagyni őket a bűn és erkölcstelenség tengerében, a legnagyobb bűn lenne. A putrik között, mint ahogy Pankótán tervezve van, kell az iskolát felállítani, mert ily gyermekesereg nevelése, tanítása más módszer, más bánásmódot igényel, más tanítási módszer igénybevételét. Másképen kell az iskolához szoktatni, az iskolát vele megkedveltetni s az iskola iránti szeretetet benne állandóan fentartani!

Hogyan lehetne mindezt elérni, ha a többi gyermekekkel együtt nyernék az oktatást?

A jövőre vonatkozó tervünk az, hogy az I. és II. osztály elvégzése után, amikor már némi illedelem, tisztességes viselkedéshez jut a gyermek, mikor az iskolát megszereti: *áttezzük a közös iskolába, esetleg a gazdasági vagy ipariskolába* s ekkor már bizonyára megállja a helyét, hogy érvényesülhet a többi között.

egg év óta nem szorulok rá. Nyugdíjam ugyan nagyon csekély, de örököltem.

Az özvegy: Ah! Ez szerencse. Mennyit?

A férfi (kitérőleg): Nem valami sokat, de nekem elég. Nincsenek nagy igényeim és sohasem voltak költséges passzióim. Edes atyám kataszteri tisztviselő volt, nem igen parádézhattunk a szerény fizetésből, hamar utána kellett látnunk, hogy valamiféle megélhetést biztosítsunk magunknak, mert hatan voltunk testvérek. Szerencsére mind fiuk.

Az özvegy: Hat fia! Ez szép. Mi csak ketten voltunk az Eszti hugommal, de erről a szerencsétlenről nem szoktunk beszélni a családban. Szüleim valamikor, régen, gazdag és előkelő rangbeli emberek voltak... (Emelt hangon.) Én ugyanis született lacházi Laczházi leány vagyok...

A férfi (meghajlással): Régi nemesi család Biharból.

Az özvegy: Nem kérem, Baranyából.

A férfi: Igen, Baranyából... Az én családom Liptóból való. Egyik ősom a XVI. században szentmiklósi kapitány volt és nemesmikolai Mikolai Xaver Ferencnek hívták. (Emelt hangon.) Családom igen régi.

Az özvegy: Mindjárt gondoltam, hogy maga is nemesi családból való s csak a sors csapásai kényszerítették rá, hogy beérje egy tizenhat forintos butorozott szobával a Józsefvárosban... No, de szerencsére, hozzám került! Mi, nemesi családból valók, könnyebben megértjük egymást és gyöngédebbek, elnézőbbek

vagyunk egymás iránt. Láss... engem is csak a szükség vitt a Józsefvárosba, a Kender utcába... tetszik tudni... a férjemhez, aki bizony csak egy egyszerű asztalos volt. Midőn Eszti hugom megszökött azzal a sebonnai Lucsinszkival... Lucsinszki Richárdal, a postatiszttel...

A férfi: A sikkasztóval?

Az özvegy (sóhajtván): Igen, azzal... a nyomorulttal. Pedig be szép fia volt, a gyalázatos, hogy tulott hizelegni... és hazudni. Képzelve, még azt is el tudta velünk hitetni, hogy az ő edes atyja voltaképpen egy milliomos lengyel herceg, aki kitagadta, mert nem akart elvevni egy vérbéli Ponyatovszki hercegekiszaszonyt... igen bizony! Azt bizony, azt hazudta a bitang... (Elhallgat.) Bocsánat... néha elfut a méreg s ilyenkor egy-egy pórias kifejezés...

A férfi: Kérem, csak tessék! (Mosolyogva.) Én sem igen válogatom a kifejezéseket, ha eszembe jut, hogy egyik bátyám, a Gyuri szintén méltatlanná vált családom régi becsületes nevére. Az is sikkasztott... a bitang.

Az özvegy (gyorsan): No most kvittek vagyunk, edes Mikolai ur! Maga is ilyen disznó módon... (Elhallgat.) Maga is olyan erősen fejezte ki magát, mint én, de én meg tudom érteni és meg tudom bocsátani, mert az bizony nagy szerencsétlenség és nagy szégyen. Szóval, engem is a szükség vitt a Kender utcába, férjemhez... mert nem tudtam mihez fogni. El kellett fogadnom ajánlatát... (Sóhajtván)

Igy lett egy lacházi Laczházi leányból — Nagy Jánosné.

A férfi: A név nem baj. Fő a becsület.

Az özvegy: Óh, az volt! Férjem nagyon becsületes ember volt és sokat adott a becsületre. Még a kuncsaftokat sem csalta meg soha... azért is kerülünk hamarosan kutvasorra... (Szájára ütve; mentegetőzve.) Bocsánat, hogy megint kiszaladt számon egy pórias kifejezés... Voltaképpen pedig nem is jól fejeztem ki magamat, mert minősze arról volt szó, hogy öszzebb kellett volna a bagáriát... akarom mondani: le kellett szállítanom igényeimet... mert főleg ró am volt szó. Ezért aztán lakást is olyant kellett fogadnunk, hogy egy butorozott szobát kiadhassunk. Nemde végtelenül szomorú, ha egy nemes Laczházi-leány arra szorul, hogy tizezhat forintos szobaurat tartson?

A férfi (bólint): Igen, ez szomorú.

Az özvegy: S ha még finom urak lettek volna, mint ön, edes Mikolai ur, de biz azok nem voltak finom urak Most, hogy meg tudtam, hogy ön is nemes családból való, mint én... bizalmat érzek iránta és öszintén bízszék... mert mondom, a nemesi családból valók könnyebben megértik egymást. A nemesek öszszetartanak. Nem igaz?

A férfi (bólint): Igaz.

Az özvegy: Hát, lássa... boldog vagyok, hogy ön fogadta ki a butorozott szobát és pontosan fizet. Eddigi lakóim között néhány piszok svindler is volt, néhány gyalázatos ma-

Legyen tehát a cikk írója megnyugodva, nem a demokratikus nevelés mellőzése lesz a külön irányiskolása felállítása, hanem kísérletezés egy új módszerrel, mellyel a cigánykérdés megoldásához az első alapkö lenne letéve.

Nagyon meglehet, hogy a kísérletezésünk nem fog beválni, de mi a legnagyobb reményekkel vesszük fel a küzdelmet s nagyon hisszük, hogy 1-2 év múlva a legszebb eredménnyel számolhatunk be.

Gombos Antal,
pankotai áll. el. isk. igazgató-tanító.

Választójogot a székely nemeseknek

Háromszék átirata Aradmegyéhez.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 31.

A választói jogért vívott régi küzdelemben érdekes kérelemmel állottak elő most a háromszékme gyei székelyek. Arra kéri az országgyűlést, hogy adjon az új választói törvényben szavazati jogot azoknak is, akik mint nemesek az ugynevezett „régijogosultság” alapján 1848-tól 1872-ig valamely választói névjegyzékbe fel voltak véve.

A háromszékme gyieknek e felirata, mely a régi székely nemesség befolyását akarja konzerválni, ma érkezett meg Aradvármegye törvényhatóságához. A felirat elmondja először, hogy Andrássy Gyula gróf választóreformjában nincsen kellő gondoskodás arról, hogy azok a nemesek, akik az 1874. évi XXXIV. t. c. értelmében a „régijogosultság” alapján gyakorlott választói joggal bírtak, az új választótörvény után is ezen joguk alapján szavazatukat gyakorolhassák. Háromszékme gyek törvényhatósága ezért Bene István dr. országgyűlési képviselő indítványára elhatározta, hogy a régi jog megóvása érdekében felír a képviselőházhoz.

Kérelmüket azzal indokolják a háromszékme gyiek, hogy az erdélyi részben, főleg a székelyek földjén több ezerre megy azoknak a száma, akiknek más képesítésük nincs szavazati jogra, csak a régi jogosultság, már pedig ezeknek szavazatára — mondja a felirat — a nemzeti szellemnek Erdélyben való megóvása miatt is szükség van.

Háromszékme gyek e feliratot most pártolás végett átküldte Aradmegyének is, mely valószínűleg legközelebbi közgyűlésén határoz majd a fölött, hogy pártolja-e a régi székelyek választójogát vagy nem.

Az új sóhivatal.

A költözködés után.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 31.

Több évi tervezgetés, mondhatni kínos vajúdás után — végre mégis csak elkészült a m. kir. sóhivatal új hajléka a pénzügyi palota telkén.

Ez az új épület nem olyan „lyukas tetejű sóház” ám, mint amilyenről Barabás Béla dr. megemlékezett a Kossuth-szobor alapkövének letétele alkalmából elmondott beszédjében, hanem egy hatalmas nyerstégla fallal bekerített, terjedelmes faszerkezetű raktár, melyben 200 vagon só is el lehet helyezni.

Ebbe az új épületbe költözött át e héten a kir. sóhivatal József főherceg-uti helyiségeiből, ahol 38 évig volt.

A beraktározott sónak átmérésénél a pénzügyi hatóságot Markovics György állami számvető képviselte.

A készletek átszállítása szigorú előírt rendszabályok mellett történt. Minden utcáron fegyveres pénzügyőrök őrködtek zordon tekintetükkel. A strá sáló fináncok élénk feltűnést keltettek.

A hurcolkodás teljes rendben folyt le, a feltári készletek hiány nem volt. A berendezéssel járó nagy munka dacára az üzem már csütörtökön a rendes kerékvágásba zökent.

A fővámbivatal pénteken és szombaton költözködött a pályaudvarra s ma már ott is rendes kezelés folyik. A két hivatal kivonulásával megcsendült a régi sóház épület felett a lélekharang. Bontó csákánnyal és feszítő vassal rövid pár nap alatt szétszedik a disztelen épületet, hogy mire lehull a falevél, tető alá hozhassák az arad-csanádi gazdasági társaság pénztár impozáns kétemeletes palotáját.

A gyilkos pálinka készítői.

Kikutatták a pálinkahamisítókat.

Távirati tudósítás.

Arad, július 31.

A nagyváradi és mezőkeresztesi pálinka-mérgezés ügyében szenzációs fordulat következett be. Hosszas kutatás és nyomozás után megállapították, hogy kik készítették azt a mérgezett pálinkát, amelytől Mezőkeresztesen tizenhárom és Nagyváradon ketten haltak meg. A mezőkeresztesi Tóth család, a mely a gyilkos pálinkát főzte és az a nagyváradi házaspár, amely a mérgezett rumtól meghalt, egy és ugyanazon üzletből vették az alkoholt. Az üzlet pedig egy budapesti droguista cég útján jutott az alkoholhoz — teljesen jóhiszeműleg — s így történhetett meg, hogy olyan szeszt árúsítottak, mely egész embertömegek halálát okozta.

A szenzációs leleplezésről ezeket jelentik:

A budapesti rendőrségen az utóbbi időben feltűnt, hogy az ország több városában fővárosi szállítmányokból készített pálinkától többen elhaltak. Először Nagyváradon történt ilyen haláleset a mérgezett szesztől. Nemsokára következett a mezőkeresztesi tömeghalál. Néhány nap múlva Tótaradácson egy halottí tor alkalmával egyszerre tizennégyen hultak el. Ezenkívül a diósgyőri vashámorban és az ózdi gyártelepen 13, Jankovácson 2, Budapesten 10, Pozsonyban, Komáromban, Szamos-Lippán 2-2, Vereckén és Nagybecskerekén egy-egy ember halt meg pálinkamérgezés következtében.

A mezőkeresztesi hullák tetemrészét felküldték Budapestre s itt Felletár Emil dr. királyi fővegyész vizsgálta meg azokat. E szerint a halált mind a négy esetben metyl-alkohol mérgezés okozta. A metyl-alkohol a legerősebb hatású mérgek egyike, amely egy negyedóra alatt képes a legerősebb szervezetű embert megölni. A fővegyész átirata elmondja, hogy ez év eleje óta százötvenhárom esetben állapították meg metyl-alkoholmérgezést, amelyek közül százhuszonhét eset végződött halállal. Az átirat megjegyzi, hogy csak ez év eleje óta fordulnak elő ily gyanús halálesetek. A metyl-alkoholt, mint erős mérget, csak orvosi rendeletre adják ki a patikában, mégis úgy látszik, hogy a mérge-

lac... (Elhallgat; panaszkodva.) Istenem, tessék, már megint eljár a szám...

A férfi: Ne zsenirozza magát, nagysád. (Jöndulattal.) Én azért nem felejttem el, hogy nagysád Laczházi-leány.

Az özvegy: Milyen jó ön, Mikolai ur! Ah... hiszen nem is csoda, hogy rám ragadt a polgári modor! Most, hogy bizalmat értek iránta, őszintén bevallhatom, hogy férjem csak afféle ordináré asztalos volt, műveletlen, durva, goromba paraszt. A bizony... nem más. Ivott és káromkodott. Ugy bizony... mint egy tót. Le is részegedett szegény... disznó, s ilyenkor azt ordította, hogy trafikálok a szobaurakkal, különben nem tudám kiváltani a zálogházból az órát, meg a karperecemet, melyeket ő csapott be, hogy beülhessen inni a „Tüzoltó”-ba. Az egy rongy koresma a Keader-utcában; csupa olyan részeges csirkefogó jár bele, mint a milyen ő volt... szegény. Isten nyugosztalja!

A férfi: (kenetesen) Isten nyugosztalja! Észrevettem én azt nagysád, hogy tisztelt férje... hogy mondjam?... nem volt ur.

Az özvegy: Az? (Kifakadva.) Piszkos fráter volt teljes életében, — nem ur. Tudja-e, hogy magával is gyanusított? Mindjárt az első héten.

A férfi: Ne mondja!

Az özvegy: De mondom, mért igaz! Azt mondta: „Asszony! az a tökfejű új kvártélyos igen sokat pislogott rád!” (Mentegetve.) Bocssásson meg, Mikolai ur... mit tudja, az

ilyen részeges paraszt, hogy mit beszél. Goromba az ilyen még akkor is, ha már a végét járja. Midőn ezt a gyalázatoságot mondta, már a végét járta... mégis é zrevette, hogy maga szívesen nézett rám és én szívesen néztem magára.

A férfi: Tökfejűnek nevezett? (Leint a kezével.) Szerencsére nem szoktam vele törődni, hogy mit rőfögnek rám az ilyen polgári népek.

Az özvegy: Ne is, Mikolai ur, ne is! Én sem törődöm vele... nemes leány vagyok és az is maradok... Hiába ágál ellenem az egész ház, mióta maga ott van, hogy nem vagyok tisztességes asszony, mert alig hogy az uram meghalt, már bezaladtam magához, hogy a nyakába varrjam magam.

A férfi: Ki mer ilyen illetlenséget ráfogni nagysádra?

Az özvegy: Az egész ház! Óh, be komiszak... Oh be komiszak...

A férfi: (bólint): Fel fogom pofozni az egész házat.

Az özvegy: Meg merné tenni?

A férfi: Meg. Fel fogom pofozni az egész házat.

Az özvegy: Ah, milyen bátor! (Megérinti vállát, kérlelve.) De ezt még se tegye, Mikolai ur, meggyűlne a baja a rendőrséggel. Még tán be is zárnák s akkor én egyedül maradnék. Lássá, nem szeretném elveszteni... Most, hogy az uram felfordult, élni szeretnék egy kicsit egy ilyen finom ur társaságában,

mint a milyen maga. Ugy érzem, hogy egy nemes Mikolai fiu meg fog érteni egy nemes Laczházi leányt... (Szendén.) Mit gondol édes Mikolai ur?

A férfi: Azt gondolom, nagysád, hogy egy nemes nőt csak egy nemes ember érthet meg igazán. (Széles gesztussal.) A polgárember szerelme egy nemes nőre nézve mindig vérferdtetés.

Az özvegy: Az talán nem! Voltaképen mit is akar csak mondani, mert ezt a kifejezést nem igen értem.

A férfi: Azt akarom mondani, hogy izé... Mondja nagysád, nem kaphatnék ma tiszta cihát a párnáimra.

Az özvegy: De hiszen csak alig két hete huztam át őket.

A férfi: Igaz, de tetszik tudni... én úgy szeretem a tiszta párnákat! Nincs nagyobb gyönyörűség, mintha az ember éjszákára hófehér párnákra nyugtathatja fejét. Családom egykori lipői kastélyában olyanok voltak a párnák, mint a liliumfehér, hatos selyem. A Mikolaiak mindig ilyen felséges párnákon aludtak.

Az özvegy: Oh, a Laczháziak is; elhitheti! No jó... nem bánom, adok magának két cihát az enyémeiből.

A férfi: Hálásan köszönöm! Csakhogy... (zavartan elmosolyodik), csakhogy én nem tudom ám, hogy kell az ilyen cihával bánni.

pálinkakészítők birtokába jutott, a kik a gyilkos hatású szeszt belekeverték a pálinkába, hogy minél erősebb legyen.

A vegyészeti vizsgálat befejezésével kapcsolatban tette meg a budapesti rendőrség a szenzációs leleplezést. A budapesti betedik keleti kapitányság még régebben nyomoz a bor- és pálinkahamisítók után s kiderítette, hogy ennek az iparnak sok művelője van

Püspök és plébános.

Egy zsarolási pör utójátéka.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 31.

A primási főszentszék, mint egyházi törvényszék előtt néhány nap óta igen érdekes ügy aktái vannak. Ennek az előzménye az a pör, melyben a bíróság Kovács Klotildot és társait a Párty Sándor szepesi püspök megszarolása, hamis tanuzás és hamis eskü miatt elítélte.

Ebben a bűnygyben szerepe volt *Platthy Zsigmond* lipótszentiváni plébánosnak is, akinél annak idején Kovács Klotild szakácsnő volt. A plébános, akit épen a Párty-ügy miatt elmozdítottak a lipótszentiváni plébániától és Budapesten lett hitoktató, tanu volt az emlékezetes pörben, ahol az történt vele, hogy vallomásra nem eskették meg, mert — mint ahogyan a törvényszék határozatilag kimondotta — a hamis eskü, a hamis tanuzás és a zsarolás kísérletének bünpártolásában gyanusnak látszott annak a vallomásnak az alapján, amelyet Párty püspök tett a bíróság előtt.

A törvényszék eme határozatának az lett a következménye, hogy az az egyházi méltóság, aki a budapesti lelkészek magánélete fölött felügyeletet gyakorol, *Platthy Zsigmondot* kijelentette az esztergomi érseki főszéknel. *Platthy Zsigmond* ellen ott formális vádiratot adtak, amelyben infamia facti, tényleges becsületességgel vádolták meg. A vád alapján *főltűggesztették* hitoktatói állásától és megindították ellene az eljárást.

Ekkor jött közbe Kovács Klotildék táblai tárgyalása, mely *Platthy Zsigmond* helyzetén elmentékenyen javított. Az ítéletábla ugyanis mérlegelte *Platthy*nak a törvényszéken tett vallomását is, amelyre nézve úgy határozott, hogy *Platthy* csak a zsarolás kísérle-

Az özvegy: (felemelkedik a padról s hátra fordítva a sirnak, elébe áll): Ez nem is a maga d'ga, édes Mikolai ur! Tudja... ha most hazamegyünk, bemegyek kegyedhez és kihuzom a párnáit, de meg kell esküdnie, hogy úgy fogja magát viselni, mint egy nemes férjhez illik. (Magsimogatja a fejét; kedves hango): Megesküszik erre, Mikolai ur?

A férfi: Meg, nagysád! (Magához vonja az asszonyt és ajkaihoz emeli a simogató kezét): Egy Mikolai sohasem felejt el, hogy mivel tartozik egy nemes Laczházi leánynak...

Az özvegy: Nem is tanácsolnám, hogy megfeleldezzek magáról... édes... (Kezébe veszi a férfi arcát, s gyorsan, hevesen megcsókolja.) Számítok rá, hogy maga nemes ember.

A férfi: Az vagyok, nagysád! (Karjaiban tartja és neki bátorodva, szenvedélyes mohósággal csókolja.) Meg fogja látni, hogy nemes ember vagyok.

Az özvegy (nyakába kapaszkodik, forró hangon): Tehát esküszik... hogy nem felejt el... hogy én nemes leány vagyok...

A férfi: Eskü zöm! (Felszisszen.) Ne szorítsa úgy a nyakamat. — Esküszöm, hogy nem felejttem el, hogy maga nemes leány...

Az özvegy: Gyerünk! (Karjába fűzi karját s a nélkül, hogy az imént megkoszoruzott sirra csak egyetlen tekintetet is vetne, magával vonja.) Bátran fogok belépni a szobájába, mert megesküdt... édes... hogy maga nemes ember.

tének bünpártolásában látszik gyanusnak s nem a hamis esküben és tanuzásban. A volt plébános ügyvédje, *Admeto Géza dr.*, aki védő volt a Kovács Klotild-féle ügyben is, erről előterjesztést tett az érseki főszentszéknel, a mely kimondta, hogy *Platthy* nem esett az infamia facti-ba, vagyis a tényleges becsületességbe. Van azonban — mondja a szentszéki ítélet — IX. Pius pápának egy konstitúciója, amely többek között azt rendeli, hogy azok, akik az egyházi méltóságoknak vagyoni kárt okoznak, vagy üldözik őket, minden egyházi intézkedés nélkül kiközösítettnek. A főszentszék erre a konstitúcióra való hivatkozással kimondotta, hogy *Platthy Zsigmond* az exkommunikációba, a *kiközösítésbe jutott*, amely alól irásos kérelmére föloldja a pápa, ha egy *hétre kolesztorba vonul és ott magába száll*.

Platthy hajlandó lenne alávetni magát az ítéletnek, ha nem kellene feloldozásért a pápához folyamodnia. Ezzel azonban beismerné bűnösségét, az ítélet ellen tehát föllebezett a primási főszentszékhez, amely az érdekes ügyet augusztusban fogja tárgyalni.

Reverenda vagy szerelem?

Anyagiikos lelkész.

Távirati tudósítás.

Arad, július 31.

Az a családi dráma, amely egy határszéli magyar faluban, Holicson lejátészódott, minden részletében megdöbbentő és igazán tragikus.

Fokozza a döbbenetet az, hogy a dráma részleteit még eddig nem sikerült tisztázni. Bizonyos csak annyi, hogy *Senigler József* római katolikus káplán és az édesanyját *meggyilkolva találták a lakásban*.

A káplán 34 esztendő volt és Garamújfalun (Barsmegye) volt adminisztrátor. Néhány nap óta látogatóban volt a szüleinél Holicson. Az apja előadása szerint szerdán délután a Browning-revolverével babrált; egyszerre lövés dördült el; az *anya összerogyott*; egy pillanatra rá még egy lövés hallatszott, ekkor a káplán rogyott össze holtan.

A revolvert a vizsgáló bizottság már a másik szoba asztalán találta meg; az apa nem tudja, hogyan került a Browning oda. Fokozta a gyanut, hogy a holttesteket megmosva találták.

A vizsgálat vélekedése szerint az a lövés, amely az öregasszonyt végezte ki, közelről történt és az asszony nyaka fölé furódott; a fiut ért lövés ellenben mintha bizonyos távolságból irányult volna és a jobbalántéka ment.

Amint látszik tehát, a vizsgálat csak tapogatózik. Talán segít a nyomozásnak az, hogy a káplán utitáskájában egynéhány élclapon kívül *szerelemes levelet* is találtak. Talán ez a levél, amelynek tartalmáról pozitívet még nem tudhatni, világosságot fog deríteni az ügybe.

Ugylátszik, hogy éppen e szerelmi viszony miatt volt nézeteltérés a káplán és a szülei között és emiatt is történt a gyilkosság és az öngyilkosság.

Később a morvaországi Brünnből, amelyhez közel esik Holics, azt jelentik, hogy a magyar határon levő Holics községben *Senigler 34 éves katolikus káplán agyonlötte az anyját és azután öngyilkos lett*.

A káplán ki akart lépni a katolikus egyházból, hogy egy *leányt*, akivel viszonya volt, *feleségül vehessen*. Az *anyja, aki rendkívül bigott asszony, ellenezte a fia szándékát* és azt mondotta, hogy ezt a szegényt nem éli tul. Emiatt szóváltás támadt közöttük, amelynek során a káplán buldogg-revolverrel agyonlötte az anyját, majd maga ellen fordította a fegyvert és meghalt.

Hamisbankók a filagóriában.

Vagy:

a soffőr boszuja.

Ez a legújabb nagyváradi szenzáció tréfás história, de alapjában igen komoly dolognak indult. A rendőrség, a detektívek országraszóló bűnygynek sejtették azt, amiről itt szó lesz s amiről később kiderült, hogy egyáltalában nem világgraszóló, sőt egyáltalán nem bűnygy. Hanem tisztára kánikulai mulatságos dolog, ami itt most szőnygre kerül s miután a detektívek vonták felszínre ezt a rendőri kacsát, ennél fogva érdemes fölötte egyet mosolyogni. Előre csak annyit árulunk el, hogy történetünk az utolsó betűig igaz s hogy egy előkelő nagyváradi ur a pénzhamisítás gyanujába volt keverve, komikus körülmények folytán. Mert az illetőn boszut akart állani elbocsátott soffőre.

Leghelyesebbnek találjuk, ha történeti sorrendben örökítjük meg ezt a legújabb detektív-történetet. Ott kezdődik a dolog, hogy egy nagyváradi előkelő ur, hivatalnok, szenvedélyes sportférfi, automobil-tulajdonos, amatőr-fényképész nemrégiben elbocsátotta a soffőrt. Ez a soffőr automobilistához illő gyors fordulattal pályát cserélt és kapus lett a Dombi-féle híres mulatában. Rövid kapuskodás után a napokban hosszabb időre bezárta a volt soffőr a kaput, mert elnémult a zongora és a rendőrség letartóztatta az egész mulatóban az öröm hölgyeit. (Tudvalevőleg kiéltek a pajkos hölgyek egy vidéki ur szíve fölöl egynéhány ezer koronát.) A volt soffőr illyképp egyedül maradt a kapuval, amely már beroszdásodásnak indult, holott addig folyton nyitogatták. Az árvaságra jutott új kapusról Dombi Juliska azonban nem feledkezett meg. Egy napon fontos kihallgatásra jelentkezett Juliska.

— Fontos mondani valóm van! hajtogatta.

— Adja elő — bátorította a kapitány.

— De enyhítő lesz-e reám nézve, ha egy fontos bűnygyet elárulok? — kérdezte a leány.

A kapitány ráhagyta.

— Beszéljen.

Dombi Juliska ekkor előadta, hogy házuknál van egy kapus, aki korábbi uráról azt beszélte, hogy az 10, 20 és 100 koronásokat készített fényképezés útján. Ezt most ő elárulja, hogy a rendőrség vele jól bánjon. A vallomás után a leány megadta a pontos címet is, ahol a bankógyár működik.

Nagy lett a rendőrségen az öröm. Végre egy ügy — amellyel érdemes foglalkozni. Egész kis csoport detektív sietett a hatalmas hamisbankógyár felkutatására, Könnyen odataláltak, ismert uriember az illető. Midőn a detektívek megjelentek a mi sportemberünk lakásán, az illető elfogódott és idegesen kérdezte:

— Mit keres rajtam a rendőrség?

— Házkutatást akarunk tartani — mondták a detektívek.

— Nálam? — méltatlankodott az automobil-tulajdonos.

— Azonnal meg is kezdjük! — hangzott. —

Tessék veszteg maradni.

A detektívek elállták az ajtókat.

— Senki se be, se ki!

— De hát mit akarnak megtalálni — kérdezte a gyanusított.

— Hát kérem — felelt a legöregebb detektív — legjobb is lesz, ha uraságod előadja a bankóprést. Amivel a hamis százásokat készíti.

A mi sportemberünk arca erre kiderült.

— Hahaha, haha! — kacagott — nagyszerű!

Csak ezt kívánják az urak? Tessék, jűjjenek.

A kertbe vezette a detektíveket. Pompás kis filagória állott itt. A belseje apró papirkockákkal volt kiragasztva. Minden kis lap egy-egy százás bankó miniatűr fényképe volt.

— Itt vannak a hamisbankók!

Az elcsudálkozó detektívek kaptak egy-egy százaskát emlékül.

Vázsonyi és Lengyel.

— Érdekes háborúság. —

*

(Budapesti levél.) A spanyol forradalom véres eseményei mellett természetesen eltörpül, de a budapestieket talán még a madridi szenzációknál is jobban érdekli az a háborúság, amely a parlamentnek és az ügyvédi karnak két sokat szereplő tagja, Vázsonyi Vilmos és Lengyel Zoltán közt tört ki. A két képviselő tudvalevőleg a legjobb baráti viszonyban volt egymással. Vázsonyi védte Lengyelt a Polónyi-pörben s azóta a publikum szemében úgy összenőttek, mint Castor és Pollux, vagy mint Singer és Wolfner. Vázsonyi egészen magáévá tette a hajdan félelmetes obstruktor és miniszterbuktató ügyét, Lengyel pedig azt a koncessziót tette, hogy a terézvárosi követ szájaize szerint politizált. Majdnem egészen abbahagyta a közjogi harcot és épp úgy, mint Vázsonyi, igyekszik minél kevesebb vizet zavarni a parlamentben. Amellett mind a ketten odaadó hívei és tisztelői Andrassy Gyulának.

De jött a losonci nábob végrendelete s vele a több milliós örökségi pör. Wohl Aladár doktort, a fiatal és zsugori örökösöt ki akarták emelni a rokonok a rengeteg vagyontól. Csaknem valamennyien összeálltak a Wohlok és Lengyel Zoltánt bízták meg a pör vitelével. Viszont a tirtokban ülő Wohl Vázsonyi Vilmost küldte a tűzvonalba. És megindult a háború. A két ügyvéd vaskos érveket és személyes invektívákat vadgósított egymás fejébe, nem kis gaudiumára a budapestieknek, főleg az Abbázia-kávéház törzslakóinak, akik éveken át gyönyörködtek a nevető arcu örmény és a savanyuan szatirikus demokrata véd- és dacszóvetségében. Annyira elfajult a zsiros ügyvédi honorárium jelében folyó harc, hogy Vázsonyi fegyelmi vizsgálatot öntött Lengyel és ügyvédkompaniájára, Győző Dezső nyakába.

Két ilyen kitűnő barát összeveszéséből természetesen a legbájosabb pikantériák szoktak kiszikrázni. A Lengyel-Polónyi-per még mindig nem ért véget, sőt új fordulat előtt áll. A bizonyítás kiegészítését illetőleg Lengyel Zoltánnak beadványt kellett volna benyújtani a közeli napokban. Eddig ezeket a remekbe készült jogász irásokat Vázsonyi csinálta, mint Lengyel védője. Most azonban a fashé miatt a kis újját se mozdította meg. Ellenben a bíróság mégis kapott egy írást a Vázsonyi-irodából, amelyben az áll, hogy a beadványt csak később fogják benyújtani. A huncutság ebben a dologban az, hogy az íráson ott van ugyan Vázsonyi Vilmos szignálása, de Vázsonyi nem is látta ezt az aktát. Lengyel Zoltán nyújtotta be úgy tüntetve fel a dolgot mintha Vázsonyi intézkedett volna. Ezt maga Vázsonyi mondta el az Abbázia-kávéházban és hozzátette, hogy ősszel aligha lesz szerencséje Lengyel Zoltánt védeni a Polónyi-féle pörben.

A két fiskális-képviselő mindamellettt tüntetően érintkezik egymással. Erre a barátkozásra jegyezte meg a kerekasztal egyik vendége:

— No, amit ezek kívánnak egymásnak, attól holta napjáig koldulhatna Lueger.

Akinek tetszik, bizonyos tanulságokat vonhat le a két képviselő összekülönbözéséből. Ime két ember, az egyik kiváló szellem, a másik érdekes temperamentum, akiket egy harmadik ember gyűlölete egészen összekovácsolt, akik azután kart-karba öltve haladtak egy uton a közéletben s akiket egy zsiros jövedelemmel kecsegtető pör elidegenít, elválaszt egymástól. Erzelmeken, eszméken, közös célokon így gázol keresztül kíméletlenül a mindnyájunk bálvány, a pénz. Elitálni nem lehet egyiket se,

jogos önzésről van szó. más kérdés azonban, hogy a nyilvánosság érzékeny mérlegén álló, erős reflektorsugarainak kitett embereknek szabad-e ilyen élesen összekocanni, mikor a magasabbrendű célokra nézve különben ideális egyetértés van közöttük.

A spanyolországi háború.

Don Carlos fia a forradalmárok élén.

Távirati tudósítás.

Arad, július 31.

A spanyolországi forradalomról és a marokkói harcokról ma ellentétes hírek érkeztek. Egyes táviratok szerint Barcelonában a forradalmárok megadták magukat, míg más hírek arról szólnak, hogy a lázadók és a szökevény katonák a nemrég elhunyt trónkövetelőnek, Don Carlosnak fiával akarnak újabb harcba indulni a gyűlölt uralom ellen.

Mai tudósításunk itt következik:

A barcelonai rémnapok.

Londonból jelentik: Barcelonában a forradalom rettenetes pusztulást vitt véghez. Tíz haditörvényszék ítélkezik az elfogott lázadók fölött és a halálos ítéleteket azonnal végrehajtják. A bujtogatókat, szocialistákat és anarkistákat egymásután lövik agyon. A Barcelonából menekült katonaszökevények hírül hozták, hogy a lázadók minden kolostort felgyújtottak.

Londonból táviratozzák: A Daily Telegraph a barcelonai eseményekről a következő összefoglaló tudósítást közli: Vasárnap teljes nyugalom volt a városban és semmi feltűnő dolgot nem lehetett észrevenni, kivéve azt, hogy a Casa del Puebla, a köztársaságiak főhadiszállása túl volt zsúfolva és onnan folyton futárok mentek szét különböző irányba. Hétfőn reggel a munka sok gyárban és műhelyben megszűnt. Az üzleteket reggel kinyitották, de délfelé ismét bezárták. A rendőrség, mely rendes revolverekből és oldalgyevecsekből álló fegyverzetét Mauser-puskákkal egészítette ki, nagy tömegben vonult a Rambba, a város főutcája felé. A közúti vasut rendszeresen közlekedett. A Plaza del Catalonán guarda civile állt, vele szemben a néptömeg. A közúti vasut kocsijai senki által sem akadályoztatva tovább mehettek egészen Grazia külvárosig, ahol nagy köveket tettek a vágányokra, úgy hogy a kocsik kisiklottak. A tömeg, miután két kocsit felgyújtott, feldöntötte a táviró- és lámpaoszlopokat és torlaszokkal elzárta azt az utcát, mely Tibadaboba, Barcelona világhírű, fő mulatóhelyére vezet. A Rambban időközben sűrű néptömeg gyűlt össze, amikor egyszerre csak kürtjelzés hangzott és a rendőrök, akik addig kettőnként egymástól tizenkét lépésnyi távolságban álltak, futólépésben elzárták az utcát és puskáikat archoz emelték és céloztak. A néptömeg szétfutott, lövések dördültek el és az első áldozatok elesetek. Közben a Sanz munkásnegyedbe (hol sok anarchista van) vezető Coraletto-utcán is torlaszokat emeltek. Még most se tudták az emberek, hogy miről van szó. A polgári kormányzó elhajtattott az utcában és rendeleteket osztogatott a rendőrségnek. A tömegből löttek a kormányzóra és a kormányzó menten Saragossába menekült. A munkások mindent elkövettek, hogy a munkásnegyedet a város központjától elzárják és egész délután négy óráig folytatták a barrikádok építését. Egyidejűleg a forradalmárok Barcelonán kívül megszakították a vasúti-, táviró- és te-

lefonösszeköttetést és Barcelonát teljesen elszigetelték.

Berlinből jelentik: A Voss. Ztg. tudósítója táviratozza Madridból: Félő, hogy egész Kataloniát forradalomba kergetik és hogy Katalonia Kasztiliától külön fog válni. Madridból Kataloniába és Valenciába egy gyalog- és egy lovasezredet küldtek. Az újságírókat statáriummal fenyegetik meg, ha híreket adnak külföldre.

Milanóból táviratozzák: A kolostorok és templomok pusztításáról ezeket jelentik: Különösen heves volt a támadás a Sant-Antoniában levő nagy-kollégium ellen melynek tanárai és tanulói csoda módra menekültek meg a haláltól. A templomok, kolostorok egész Barcelona környékén lángban állanak. A Fueba Nueva-városrészben a tömeg borzasztó harc után bevett és földig rombolt egy kolostort. A szerzeteseket részben megölték, részben megsebesítették. A tűzértség és a gyalogság, amely későn érkezett, elkeseredett harcot vívta a forradalmárokkal.

Londonból táviratozzák: Barcelonában a torlaszharc még egyre tart. Az összes utcákon tűzértség nyomul a forradalmárok ellen. A forradalmárok között rettenetes vérfürdőt esnáltak, de ezek ellenére is a forradalmárok szívesen folytatják a harcot. A külvárosokban garmadákban állanak a katonák holttestei. A kormánycsapatok még mindig nem urai a helyzetnek.

Hírek a forradalom leveréséről.

Madridból jelentik: Catalonia kormányzója jelenti, hogy a forradalmárok megadták magukat.

Barcelonából jelentik: A forradalom le van verve. Hetven lázadót, akiknél tegyvert találtak, pénteken kivégeztek.

Don Carlos fia a forradalom élén.

Párisból táviratozzák: Sigurasban a karlisták gyűlést tartottak. Oda várják Don Jaime Bourbon herceget, Don Carlos fiát, hogy ő álljon a lázadók élére. Ligneirában szintén gyűlést tartottak Don Jaime elnöklete alatt.

Párisból táviratozzák: Mintegy háromezer spanyol menekült át a határon. Legtöbben úgy nyilatkoztak, hogy Don Jaime vezérlete alatt visszatérnek az országba. Más részük pénzt vár hazulról, hogy Amerikába vándorolhasson ki.

A marokkói harcok.

Melillából jelentik: 1600 főnyi gyalogság és 80 főnyi táborig tüzérség ma itt partraszállt. További erősítéseket is várnak. 200 sebesültet elszállítottak Malagába.

Madridból jelentik: Az Imparcial az alhucemasi eseményekről a következő táviratot közli: Mintegy 5-6000 embere az e vidéken lakó törzseknek ide visszatért, hogy a halottakat, amelyeket Melilla előtt elvesztettek, eltemessék. El célból a Suk-on gyülekeztek. Az alhucemasi katonai hatóságok felhasználták az alkalmat, hogy az ellenséget megbüntessék, amennyiben az erőd útjait az ellenséges csapatra irányították. Már az első bombának leirhatatlan hatása volt. A mórok minden irányban szétfutottak. Megkísérlették ugyan puska-tűzzel válaszolni, de eredménytelenül, miután a távolság igen nagy volt. A bombázás tovább tart.

Madridból táviratozzák: 10 lovas-ezred és 15 gyalogsági zászlóalj ment a harctérre. Ma

A Rotschildok.

*

Hogyan szerezték a milliókat.

A bécsi Rotschild-osaládban történt tragédia most a pénzfejedelmek felé terelte a figyelmet. A Rotschildok fészke a majnai Frankfurtban van. Egy francia író, Durand Alice, íróné Henry Gréville, a következőket írta egykor a Rotschildokról: 1843-ban alkalmam volt a Rotschildok öreg édesanyját, egy akkor már 94 éves matrónát látogatni, midőn a frankfurti sötét, piszkos gettót meglátogattam. A ház, melyben lakott, nem sokkal volt szebb a zsidónegyed többi házáinál. Piszkos, idétlen, görbe épület. A szűk utcában levő szegényes ház előtt állt egy kék selyemmel bélelt fogat, a ház ajtajában egy égszínkék libériás inas. Midőn az ajtó megnyílt, az öreg Rotschildnét lehetett látni egyik unokájának, báró Rotschild Károlynénak karjára támaszkodva, amint a fekete lépcsőkről lefelé haladt. Alig lehet élesebb ellentétet elképzelni a hölgyek drága, elegáns ruhái, a diszes fogat és inasok, valamint a piszkos külsejű ház között, melyet az öreg Rotschildné semmi körülmények között sem akart elhagyni. A Rotschild-család évente 4000 font sterling apanaget juttatott az öreg matrónának. Az öreg Rotschildné ugyanabban a házban született és élt majdnem egy évszázadon át, a amelyből a francia író nő kijönni látta. A frankfurti zsidóságnak pedig a francia forradalomig csak a gettóban volt szabad laknia. Az öreg asszony még látta fiait fölfelé emelkedni egészen addig, amíg hercegekkel és fejedelmekkel egyenrangú hatalmasságok lettek. Midőn férje halálos ágyán feküdt, gyermekeit maga köré hívatta és lelkükre kötötte, hogy Mózes törvényeihez hűek maradjanak, tartsanak össze és minden fontosabb dologban kérjék ki anyjuk tanácsát. A szűk frankfurti gettó-utcából indultak neki a világnak a Rotschild-utódok, hogy a Rotschild-dinasztiát megalapítsák. A Rotschildok a világ pénzügyi piacának nem korlátlan királyai, de az ő cégük az egyenrangúak között mégis az első és hagyományaik révén a pénzfejedelmek között a diszhely az övék.

A 18-ik század elején a Rotschildok még ismeretlenek voltak. Az első ismert Rotschild atyja Anselm, kereskedő volt. Más néven Bauer Mayernek is hívták. Ennek fia, atyja óhajához képest a rabbi pályára készült, de egy szép napon mégis fölhagyott a biblia és talmud tanulmányozásával. Átcsapott a kereskedői pályára, pénzt kölcsönzött és üzletét egy vörös cégtáblával tette észrevehetővé. A pénzügylet annyira fellendült, hogy Bauer Mayer letette eddigi nevét és a Rotschild nevet vette fel. Nagy befolyással volt bankházának föllendülésére az az üzleti viszony, a melyben a Hessen-Kasseli fejedelmekkel állott. Ez az üzleti viszony úgy keletkezett, hogy Mayer Anselm, aki művelt ember volt szabad óráiban éremtanulmányokkal foglalkozott. Miután I. Vilmos, a szomszédos Hessen-Kassel választófejedelme szintén szenvedélyes gyűjtője volt, a ritka érmeknek, csakhamar alkalmat talált arra, hogy megismerkedjék Hessen uralkodójával. A fejedelem látta, hogy Rotschild ügyes, szorgalmas és becsületes ember, ezért összes pénzügyi műveleteinél kikérte Rotschild tanácsát. Midőn Hessen kormányt 1806-ban a francia csapatok elfoglalták, a menekülő hesseni fejedelem egész vagyonát Rotschildnak adta át megőrzés végett. A fejedelem maga Csehországba menekült. Rotschild csak nagy veszélyek közepett — amely veszélyeknek a francia rendőrség részéről úgy ó, mint fiai ki voltak téve — tudta megőrizni és rejték helyen tartani a kincseket. A francia rendőrség házkutatást tartott nála, de ő az értékeket és ezüsttöket kertjének egy sarkában ásta el és csak így tudta azt később tulajdonosának érintetlenül visszahozni. Dalberg Károly, a rajnai szövetség érsekprímása ezért elismerését fejezte ki neki és kivételképpen teljes polgári és politikai jogokat ajándékozott neki,

1812. júniusában pedig kinevezte a frankfurti kerület választó kollegiumának tagjává. Ezt a kinevezést nem sokkal élte túl. 3 hónappal később, 1812. szeptember 19-ikén meghalt, hátrahagyva tíz gyermeket, köztük öt fiút, akik a banküzletet tovább vezették. Miként Nagy Sándor birodalmát felosztotta, úgy osztotta fel Rotschild Mayer Anselm gyermekei között Európát. Frankfurt a törzshely lett, a dinasztia székhelye, ennek vezetője a legidősebb fiú, Anselm Mayer. A többiek Londonban, Bécsben, Párisban és Nápolyban állítottak föl egy-egy fióktelepet. Az összes üzleti szálak azonban Frankfurtban futottak össze. A család még ma is egy egységes egészt képez, csak az a változás állott be, hogy a frankfurti székhelyet Párisba tették át. A Rotschildok maguk között házasodtak és oly dinasztiát alkottak, amely csakhamar az egész világot átölelte. Az egyik, Mayer-Károly, később a frankfurti parlament és a porosz uralkodó tagja lett. Ennek atyja vezette a nápolyi bankházat és 1855-ben halt meg.

A leghíresebb Rotschild, Mayer Anselm harmadik fia, Nathan volt. Ez Angliát kapta „apanage”-ul. 1777-ben született és 28 éves korában, zsebében 100 font sterlinggel jött Angliába. Manchesterbe, hogy atyja számára pamutbevásárlást eszközöljön. 1805-ben üzletét Londonba tette át, ahol a gazdag Levi-Cohen leányát vette feleségül. Mint üzletember oly bátor és energikus volt, hogy kortársai előbb ijedten, de később irigykedve és csodálkozva tekintettek reá. Anglia ekkor élet-halálharcot vívott Napoleonnal és rengeteg sok pénzre volt szüksége, hogy szárazföldi szövetségeseit támogathassa. E pénzügyi háboruban a széles látókörű Rotschild Nathan Mayer új hazájának, Angliának megmentője és segítője lett. Annyi pénzt tudott előteremteni, amennyi csak kellett Angliának. Angliában mindenestre, de talán egész Európában ő volt az első, aki a gyors harctéri tudósítások fontosságát fölismerte. E célra külön futárokat alkalmazott. Így ő volt az első Angliában, aki megtudta, hogy a poroszok Napoleontól Ligny mellett vereséget szenvedtek. Nagy feszültség közepett várta be a hatalmas harcok végső kimenetelét, amely harcok Belgiumba olódtak át. Egyik hajójának kapitánya tudatta vele, hogy a szövetséges hatalmak Waterloo mellett győzelmet arattak Napoleon fölött. Rotschild a hírt rögtön tudatta lord Liverpool angol miniszterelnökkel, de nem akarták elhinni, mert pár órával előbb még az angolok nagy vereségéről érkezett hír. De Nathan nem hagyta magát félrevezetni, hanem összevásárolta Napoleon vereségének hírére az erős árhatást szenvedett értékpapírokat a legolcsóbb áron, hogy két nappal később, midőn Wellington győzelmének hivatalos híre megérkezett, a legmagasabb áron eladja. Ez megszilárdította a Rotschild-cég vagyonát és Rotschild Nathan egész Európában híres lett. Minden kormány vele akart érintkezésbe lépni és Nathan úgy diktálta feltételeit, mint egy uralkodó. Épen csak Spanyolországgal és az Egyesült-Államokkal nem akart semmi összeköttetést. Meghalt 1836-ban. Utóda Rotschild Nathan Lionel volt, aki jelentékeny politikai szerepet játszott. 1858-tól 1874-ig az angol országgyűlés tagja volt. Ennek fia, lord Rotschild Lionel lett a londoni ház cégtudója.

A párisi házat Jakob (James), Rotschild Anselm-Mayer ötödik fia alapította. Angliában a Rotschildok szabadelvűek voltak, Franciaországban konzervatívok. A restauráció idejében telepedtek le Párisban, csakhamar a Bourbonok pénzügynökei lettek. Lajos Fülöp király idejében nagy összegeket kerestek vasuti kölcsönökkel. Az 1848-iki forradalomban sokat veszítettek, de tekintélyük csakhamar megint visszaszerezték.

A porosz-francia háború utáni békekötés feltételeit Bismarck és Jules Ferry, a párisi Rotschild egyik kastélyában állapították meg. Ausztriában Metternich szívesen fogadta a Rotschildokat és itt emelték a Rotschildokat először nemesi rangra. Rot-

érkeztek Afrikából az első sebesült-szállítmányok. Néhány száz sebesült jött, akik panaszkodnak, hogy Melillában fogytán van a lőszer és nagy volt a fejetlenség.

Madridból táviratozzák: Itt híre jár, hogy király Malagába, esetleg Melillába utazik.

Madridból jelentik: Holnap már százezer ember lesz fegyverben, mert teljes hadilétszámra emelték a katonaságot. A harctérre az a hír érkezett, hogy Ramba tábornok megsebesült.

Az ál-Dungyerszki.

A bácskai család.

Távirati tudósítás.

Arad, július 31.

Lapunk szombati számában hírt adtunk arról a furfangos csalási kísérletről, amelyet Dungyerszki Bogdán, gazdag bácskai földbirtokos terhére akart elkövetni egy Bresztin Emil nevű ember. Bresztin tudvalevőleg 30 ezer korona jelzálog-adósságot akart felvenni Dungyerszki birtokára, de turpissága az utolsó pillanatban kiderült.

Egri Péter Pál budapesti rendőrkapitány, mint fővárosi tudósítónk jelenti, kihallgatta Kotely közjegyzőt, továbbá Sztóhló Róbertet, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóját és Weisz Vilmos pénzügynököt, aki Bresztin, illetőleg az ál-Dungyerszki részére a kölcsönt a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál szövetítette.

Weisz Pénzügynök, az Általános Pénzügyi Vállalat tulajdonosa így mondta el az ügyet:

— Néhány hónappal ezelőtt felkeresett az irodámban Iszpravnik Széver szabadkai ügyvéd és egy ügyfele részére kért kölcsönajánlatot. Én megvettem az ajánlatot néhány nap múlva levelet kaptam Iszpravniktól, hogy elfogadta ajánlatomat. Irodámban néhány nap múlva megjelent egy ur, aki Dungyerszki Bogdánnak mondta magát. Elmondta, hogy ő a híres bácskai nábob rokona és hogy bácskai birtokára 130000 holdas birtokára 130000 koronás jelzálogkölcsönt akar felvenni. Több helyen tettem lépéseket, de mindenütt becsülést kívántak, mielőtt az ál-Dungyerszki vonakodott. Erre én nem érve az ügyet, visszaadtam az iratokat. Július 27-én ismét megjelent irodámban az ál-Dungyerszki és elhívott másnapra Mandics ügyvédhez. Kijelentette, hogy a kölcsönt már megkapta a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól; megmutatta az okiratokat is és azt mondta, hogy bár nem az én révemen kapta a pénzt, mégis megszolgálja a fáradságomat, csak jöjjenek Mandics ügyvédhez. Elmentem oda és onnan elmentünk (mind a hárman Kotely közjegyzőhöz, ahol megkért bennünket, igazoljuk személynazonosságát. Mi nem láttunk semmi gyanúsat személye irányában, tudtuk, hogy hosszabb időig a Royal-szállóban lakott, ahol mint Dungyerszky szerepelt, tekintélyes emberekkel egy néven érintkezett, érthető hát, hogy jéhiszeműen igazoltuk.

Brestint Obecsén letartóztatták és az ügyben a nyomozást folytatják.

TANÜGY.

(—) Ovónői kinevezés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy Liesmann Irénke aradi lakost a vallás és közoktatásügyi miniszter ovónőnek nevezte ki Beregmegye Nagylucskai községébe.

schild Salamon-Mayer, a frankfurti Rotschild második fia települt meg Bécsben. Ezt követte fia, Anselm-Salamon, aki 1874-ben halt meg és tagja volt az osztrák urakházának. Ennek egyik fia, báró Rotschild Albert a bécsi cég vezetője, a másik Ferdinánd, irodalmi tevékenységet fejtett ki és később az angol parlament tagja lett. Egyik londoni Rotschild-lányt lord Roseberry vette nőül. A Rotschildok híresek jótékony alapítványokról. Számos kórházat alapítottak, egyébként azonban nagyon visszavonult életet élnek.

Az aradi tennisz-verseny.

Küzdelem a bajnokságért.

Az AAK. tennisz-versenyének utolsó és döntő napjával volt kitűzve a mai. Érdekes és izgalmas játszmákat ígért a program és bár döntés csak részben — a férfi-bajnokság díjáról — történt, élénk és izgalmas játékokban nem volt hiánya a mai versenynek.

Természetes, hogy elsősorban a két bajnokságért vívott küzdelem érdekelte azt a nagyszámú közönséget, amely a városligeti versenypályán ma délután megjelent. Pick Lajos dr., a verseny szegedi vendége és Laczay Gyula küzdöttek Aradváros férfi-bajnokságáért. Mindkettő elsőrendű játékos és mérkőzésük eredménye különösen eleinte kétségesnek látszott. Az első szett után csakhamar kitűnt, hogy a szegedi vendég viszi el azt a szép ezüst cigaretta-tárcát, amely a bajnokság díja volt. Játéka nem egyszer tapsra ragadta a közönséget, amely kíváncsian tudakolta a győztes nacionaléját. Ekkor kiderült, hogy Pick dr. szegedi ügyvédjelölt és — külföldi szobrász. Szegeden jogászokodott, majd elcsábította a művészet és Londonban kezdett érdeklődni a plasztika iránt. A budapesti téli tárlaton már ki is állított, ősszel pedig Drezdába készül. Mint sportember 15 év óta forgatja a rakettet; egy szegedi halászigény a trénerje, aki labdaszedőből lett olyan játékos, hogy Pick doktort „szörni-előnyvel” leveri.

A férfi-bajnokság második díja, egy szép ezüst kancsó, Laczay Gyuláé lett.

Arad női bajnokságáért Montag Erzszi és Persa Margit versenyeztek.

Stilusosabb, érdekesebb játék alig volt a versenynek, mint a két fiatal leány mérkőzése. Montag Erzszi már több éve játszik és különösen „drájb”-jai erősek és biztosak. Persa Margit mindössze harmadéve tenniszezik, de ügyessége, kitartó játéka kilátással vitték a küzdelemben. Gyönyörűen röptette a labdát a két leány rakettje; volt olyan labda, amelyik 15—20-szor röptött el a háló fölött a legérdekesebb ivekben. Látszott, hogy két szinte egyenlő erejű játékos került szembe. Így történt, hogy a versenyt ma nem is fejezhették be, hanem holnap reggel döntenek, hogy ki kapja meg azt a szép ezüst cukortárcát, amely a női bajnoknak jutalma. A bajnokság második díja egy kis ezüst óra művészi karcsattal.

A verseny mai és végleges eredménye különben a következő:

1. Férfi egyes, Arad sz. kir. város bajnoksága: Pick Lajos dr. (Szeged) nyeri Laczay Gyula ellen 6 : 4, 6 : 3, 6 : 2.

2. Női egyes, Arad sz. kir. város bajnoksága: Eldöntetlen.

3. Vegyes páros: Szathmáry Béla—Persa Margit nyerte meg, mert a második szett után a Laczay Gyula—Persa Tónika pár a versenyt feladta.

4. Férfi páros: Laczay Gyula—Kovács Jenő nyerte 6 : 2, 6 : 1 Jakabffy Lajos—Persa Péter ellen.

5. Női egyes (handicap): Persa Margit sratch nyerte Persa Tónika ellen 6 : 2, 6 : 4.

6. Vegyes páros (handicap): Laczay Gyula—Persa Tónika nyerte 6 : 2, 3 : 6, 6 : 4 arányban Jakabffy Lajos—Montag Erzszi ellen.

Szabálytalanságok a városi számvevőségénél

Vizsgálat két tisztviselő ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 31

Varjassy Lajos polgármester a mai napon a városi számvevőség két tisztviselőjét felfüggesztette állásaiktól, mert valószínűnek látszik, hogy a reájuk bízott munka körül súlyos szabálytalanságot követtek el.

A rendkívüli módon titkolt ügy a számvevőségben napok óta alkotja beható vizsgálat tárgyát és az eddig felderített adatokból az tűnik ki, a mit az Aradi Közlöny oly sokszor hangoztatott, hogy a városházán, de különösen a számvevőségénél, rettenően megboszulja magát a mai rendszerű közigazgatás. Hiába minden erőlködés, nem lehet egy olyan gépezetet, mint Aradváros közigazgatásának számviteli osztálya, néhány kvalifikált és egy nagy csomó dijnokkal, felelősség nélküli és mint az ügyosztály vezetője, Vizez Aladár találóan mondotta, órára dolgozó napidijással zavartalanul és pontosan működtetni.

A visszaélés, illetve nagyfokú szabálytalanság, melynek leleplezése folytán a polgármester két tisztviselőt eltiltott attól, hogy a számvevőség küszöbét is átlépjék, a zárószámadások készítése alkalmával pattant ki. Az 1908-iki költségvetési év zárószámadását állítja most össze Vizez Aladár számvevő. A munkálat késése már a törvényhatósági bizottság tagjainál is feltűnést keltett. A legutóbbi törvényhatósági bizottsági közgyűlésen már felszólalásra is készültek, mert már az év közepén túl vagyunk és a múlt esztendei gazdálkodásnak hű tükrébe ma sem tekinthet be a törvényhatóság.

Az Aradi Közlöny munkatársa több ízben érdeklődött a számvevőség vezetőinél, Kilyéni János főszámvevőnél, majd mióta ez szabadságon van, Vizez Aladár számvevőnél, vajjon mi a késedelem oka?

Azt nyerte feleletül, hogy a munka készül, de a felelősség mellett dolgozó és erre a nehéz feladatra alkalmas munkaerő hiányában csak csiga lépésben haladhat előre.

— Az idő legnagyobb részét a zárószámadás elkészítésével töltöm el — mondotta Vizez számvevő, de olyan napidijásokkal, akik úgy szólnán még összeadni és kivonni sem tudnak, azokkal ilyen feladatokat gyorsan végrehajtani nem lehet. A felelősség mellett dolgozó tisztviselők úgy tudnak terhelve folyó és naponta feltétlenül elvégzendő teendővel, hogy a zárószámadás befejeztéről ma még beszélni sem lehet.

A számvevő azonban néhány nappal ezelőtt azt vette észre, hogy munkájában újabb akadály emelkedik. A tisztviselői előlegek revidálásakor, a főkönyvek és az előlegeket kiutaló tanácsi végzések között differenciákat fedezett fel. Az esküt tett tisztviselőnek ugyanis joga van fizetése arányában előleget kérni, amelyet a tanács utal ki és erről végzéssel értesíti a számvevőséget, ahol az előleg nagyságát nyilvántartják. A felvett összeg a szabályrendelet értelmében husz, havi egyenlő részletben fizetendő vissza.

A számvevőség számfejtési osztálya minden hó elsején, a fizetés kimutatása előtt leírja az abban a hónapban esedékes részletet és a pénztár ezt levonásba teszi.

A számvevő azonban azt vette észre, hogy egy tisztviselő előlegei körül súlyosabb szabálytalanságok történtek, melyek három-négy esztendőre nyulnak vissza. Az előleg-szám-

fejtési ivatek revidálva, megállapította, hogy a illető hivatalnok, aki éppen a tisztviselői fizetése utalásával és az előlegek pontos levonásának nyilvántartásával van megbízva, úgy a maga, mint ugyanabban az ügyosztályban dolgozó tisztviselő társa előlegeinek levonását már hónapok hosszú sora óta nem teljesítette. Ez a levonásba hozandó összeg körülbelül ötszáz koronára gyülemlett fel és ez hiányzott a zárószámadásban kitüntetendő végösszegekből. Ennek következtében természetesen sehogy sem egyeztetett a költségvetés terhére elkönyvelt tisztifizetések cím alatt kiadott és bevett tételek oszlopa a tényleges kiadások és bevételek oszlopával, mert azok az összegek, amelyek többször említett tisztviselők fizetéséből a tanácsi végzések alapján levonásba kellett volna hozni, sehol sem voltak kimutathatók. Még pedig azért nem, mert számfejtő, aki a maga tartozásait a várossal szemben a levonások elő nem írása által a megengedett határidőn túl is ki akarta tolni, a könyvvizetés körül szabálytalanságot követett el.

Ennek a szabálytalanságnak kiderítése napok munkájába került, mert visszamenőleg át kellett vizsgálni az összes idevonatkozó könyveket és naplókat és az összes ez ügygel kapcsolatban lévő okmányokat.

Ennek megtörténtével Vizez számvevő jelentést tett Varjassy Lajos polgármesternek, aki azonnal intézkedett, hogy a két tisztviselő a számvevőségéből eltávolíttassék és hivatalos működésük szüneteljen mindaddig, míg az ügy teljesen tisztázva nincs. Valószínű, hogy súlyosabb következményei a dolognak nem lesznek, mert csak kezelési szabálytalanságról van szó, amelyből a várost anyagi kár nem érheti, minthogy az illetők fizetéséből a közpénztárral fennálló tartozás fedezetet talál.

A fegyelmi eljárást elfogják rendelni és már azt megelőzőleg is más ügyosztályba osztják be őket a polgármester.

A két tisztviselő áthelyezésével már majdnem kizárólag napidijasok állanak az ügyosztály vezetőinek rendelkezésére és miat értesülünk, az ügyosztály főnöke, Kilyéni János főszámvevő a polgármesterhez előterjesztést intéz, amelyben az évek óta elhangzó panaszok összefoglalása mellett kijelenti, hogy a számvevőség mai szervezete mellett az felelősségteljes munkáját a törvényhatóság kívánalmainak megfelelően teljesíteni nem képes.

SPORT.

+ Az Aradi Vadásztársulat közgyűlése. Tegnap délután tartotta meg évi rendes közgyűlését id. Szalay Károly elnöke alatt az Aradi Vadásztársulat. Szalay Károly dr. titkár felolvasta a választmány jelentését, amely kiemeli, hogy a társulat az elmúlt évben 300 korona segélyt kapott a földmívelési minisztériumtól, mely összegért fácskát szereztek be a társág vadászterülete részére. Együttal jelentette, hogy a társulat is nagyobb költségeket fektetett be a fácska meghonosításáért. A közgyűlés ezután megadta a felmentvényt a pénztárosnak és a választmányának, elfogadta az új költségvetést és új választmányi tagnak megválasztották Blaskovics Antalt. Vita után kimondotta a közgyűlés, hogy a határban az őzlövés a törvény korlátain belül szabad lesz. Bund Henrik indítványára kimondotta a társulat, hogy a földmívelési minisztériumtól fácskanyésztesre újabb segélyt kérnek. Végül a módosított alapszabályokat fogadta el a közgyűlés.

Botrányok

egy aradi iparvállalatnál.

Meggyanusított vezérigazgató.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 31.

Egy fiatal aradi ipartelepnek — mely csak néhány évvel ezelőtt alakult és eddig kevés szerencsével folytatta üzemét — igazgatósága ma délelőtt tartott ülésében a vállalat életében fontos szerepet játszó vezető egyéniség sorsa felett döntött. Az igazgatóság a gyár vezérigazgatóját ideiglenesen elmozdította állásától és helyét az üzem részére építkezést végző vállalkozóval töltötte be ideiglenesen.

Az igazgatóságot erre a lépésre, mint azt a mai ülésen felvett jegyzőkönyv tanúsítja, egy feljelentés készítette. A gyárban nagyobb építkezések vannak folyamatban, melyek a vezérigazgató ellenőrzése mellett közelednek befejeztükhöz. Az építész vállalkozó egyik szállítmányát állítólag a vezérigazgató nem akarta átvenni és erről az építész azzal a kommentárral tett jelentést az igazgatóságnak, hogy az igazgatót az átvétel megtagadására nem annyira a vállalat, mint inkább a saját zsebének érdekei készítették. A feljelentés szerint az igazgató már kapott a vállalkozótól ezer korona províziót, de ez a 17 ezer koronára rugó vállalati összeg tíz százalékát, azaz ezerhét száz koronát követelt sápanyán. De — ugymond az építész — nemesak őt, hanem a gyár más szállítóit is provízió adására kényszerítte a vezérigazgató, aki ellen panaszt emeltek nála és akadékoskodását, a szállítások átvételénél mesterségesen nehézségeket támasztó részrehajlását emlegették sűrű sérelem gyanánt.

Az építész állítása szerint egy aradi fanagykereskedő cég azt jelentette volna ki, hogy a vezérigazgató hűtlenül kezeli a gyár részére vásárolt fát, továbbá egy előkelő közbánány részvénytársaság arra hívta fel az építész cég figyelmét, hogy a vezérigazgató a szénzállítások átvétele körül több inkorrektiséget követett el. De ezenkívül még több kisebb és az iparvállalatot megkárosító cselekedetet is követett el. Így például egy gépet adott el fél árban, amelyért kétszeres árat is kaphatott volna.

— Hogy mi sápanyót fizettünk a vezérigazgatónak — mondotta jegyzőkönyvbe az építész — arról az igazgatóság meggyőződhetik a könyveinkből, melyekben megvan öröktive, hogy ezer koronát már kifizettünk neki. A könyveink hitelesek, mert bejegyzett cég vagyunk.

Az építész az igazgatóság ma tartott ülésén ezeket a súlyos vádaként szemtől-szembe megismételte az ülésre meghívott vezérigazgató előtt.

— Tagadom, hogy én az ellenem emelt vádak bármelyikét is elkövettem volna — szölt magából kikelve az iparvállalat vezetője, — rágalmak ezek, amelyek miatt már ma megtettem a bűnvádi feljelentést. Az igazgatóság ezt tudomásul vette és úgy határozott, hogy a bűnvádi eljárás befejeztéig a vezérigazgatót állásában helyettesíteti és a feljelentő építészt bizta meg ideiglenesen az iparvállalat technikai vezetésével.

Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt beszélni az elmozdított vezérigazgatóval, aki a következőképp mondotta el a feljelentés történetét:

— Csütörtökön részleges leszámolásra szólítottam fel az építészt, aki körülbelül 2500 korona túlépítkezéssel nyújtott be számlát a vállalatnak. Én ezt nem akartam kifizetni, mert véleményem szerint az építész a felszámított munkákra a szerződés értelmében kötelezve

volt. Az iparvállalat elnökének közbelépését kértem, aki a követelt összeg nagyobb részét jogosnak ismerte el és ki is utalta. Ekkor szövtetés történt köztem és a vállalkozó között, aki megfenyegetett azzal, hogy feljelent az igazgatóságnál, hogy én sápanyót vettem tőle. Nem is vettem komolyan ezt a fenyegetést, mert én teljesen tisztának tudtam és tudom magamat. Annál jobban meglepett az igazgatóság mai ülésén lejátszódott jelenet. Én magam ajánlottam fel az igazgatóságnak az állásomat, melyről már több ízben leköszöntem és csak rábeszélésre vontam vissza lemondásomat. Rágalmaknak kell jelezniem mindazt, ami ellenem az ülésen elhangzott és Czédly Károly dr. ügyvédem útján már ma megtettem a bűnfenyítő eljárást az építész ellen. Az építész, aki egy fővárosi mérnök társa, nagy vesztességgel vállalta a munkát és most társával szemben úgy akarná feltüntetni a dolgot, hogy az én megvesztegetésemre kellett pénzt fordítania. Majd a bíróságnál tisztázódní fog, hogy nem-e személyes hajsza mindaz, ami ellenem megindult és amelynek egyik célja ugylátszik az volt, hogy az én állásom megüresedjék.

A nőorvos barátja.

★

Dr. P. budapesti terézvárosi nőorvos ellen — mint a Pesti Futár írja — pár nap előtt a Gyár-utca és Király utca sarkán támadást intézett egy fiatal budapesti ügyvédjelölt. Felakarta pofozni a nőorvost, nekiment, de a nőorvos, aki kis, alacsony, de elég erélyes ember, bicskát rántott és azt mondta, hogy leszurja, ha hozzányul. Pár percig szembenálltak egymással, szidták, átkozták egymást, azután az ügyvédjelölt elkezdte kiabálni: *gyilkos! gyilkos!* Mire elszaladtak mindketten. Ennek a kis jelenetnek hihetetlenül piszkos előzményei és utókövetkezményei vannak. A szereplők neveit nem írjuk ki, végül is nem fontos dolog a név. Maga az eset megérdemli, hogy köbe véssék, eltenni az utókor számára, hogy milyen piszkos volt az élet és milyenek az emberek Budapesten az Ur 1909. esztendejében.

Az ügyvédjelölt hat esztendeig a legjobb barátja volt a nőorvosnak. Vidéki fiú volt, összekevert a nőorvossal és a feleségével és azóta, hat esztendeje, egész napját, estéit is együtt töltötte P. doktorékkal. Nem volt valami szolid viszony. Sok gondjába került a fiatalembernek, akinek semmi pénze sem volt, állása sem igen, mindössze a szüleitől, meg a nagyszüleitől kapott havonta két háromszáz koronát. Ezt is csak azért, mert egy levélben azt hazudta a nagyapjának, hogy már letette a doktorátust, kész ügyvédség előtt áll és most már dr. X. Y. a neve. Pedig nem volt igaz a dolog. Csak két szigorlata volt, de nem is akart tovább tanulni. Éjszakánként feljárt az Erzsébetvárosi kaszinóba, ahol próbált koronákba, forintokba játszani, de utóbb felszólították, hogy lépjen ki a kaszinóból. Az ürügy az volt, hogy nem fizetett tagdíjat. A nőorvos tudta, hogy a fiatal ügyvédjelölt még nem doktor. Tudta nagyon jól, mégis megtúrta a társaságban, sőt mindenkinek úgy mutatta be: X. dr. ur.

Esztendőig semmi sem zavarta a familia és az ügyvédjelölt közti barátságot. Egy lépést nem tettek egymás nélkül, este mindig közös asztal mellett ültek a köruti zenés és zenétlen kávéházakban. A nőorvos, a felesége és az ügyvédjelölt. A fiatalember gyakran igen nagy anyagi gonddal küzdött. A hazulról érkezett pénzek igen gyéren jövedelmeztek és gyakran kért kölcsön pénzeket a férjtől. Azután úgy hálalta meg a férjszivességét, hogy különféle ajándé-

kokat vett az asszonynak. Szörmeárut, kalapokat, szép cipőket stb. stb. Egy ízben az asszony azt mondta, hogy Tátrafüredre szeretne menni. De nem volt pénzük. „Én is magukkal mennék! — szölt az ügyvédjelölt — de nekem sincs pénzem!” Erre elhatározták, hogy a fiatal ügyvédjelölt becsapja az orvosné butónját 300 koronára és majd, ha pénze lesz, kifogja váltani. Kissé furesa dolog mindenesetre, de hallunk itt még majd furesábbakat is.

Elutaztak a Tátrába, a fiatalember, a nőorvos és az asszony. Ott voltak néhány hétig, azután hazajöttek. Közben meghalt a fiatalember egy nőrokona, örökölt utána pénzt, női ékszereket, ezeket is szépen elzalogosította. Nehogy sok baj legyen a zálogcédulákkal, a butónokról és a saját ékszereiről szöló cédulát összeíratta és együtt állított ki rölük zálogjegyet az Országos zálogkölcson intézet Üllői-uti fiókja. Szivességből hozzácsapták az esedékes kamatot is, körülbelül kétszáz koronát, összesen szölt a zálogjegy ezernyolyszáz koronáról.

Ezután még két évig jó viszonyban éltek a barátok, mig most, körülbelül négy hónap előtt az ügyvédjelölt hirtelen megunt a jó barátságot és egy pesti gyáros házához kezdett járni, ahol eladó lányok vannak. Nősülni akart, de egy szép napon tudtára adták, hogyne járjon tovább a házukhoz, mert P. dr. nőorvos megjelent a gyáros családnál és tudtára adta, hogy ne engedjék be többé házukba, mert egy közönséges csirkefogó, aki nem is doktor, azonkívül gyanus kölcsönökből él.

Az ügyvédjelölt ekkor határozta el, hogy inzultálja a nőorvost, majd pedig, hogy ez nem sikerült két segéddel kihívta párba. A nőorvos férj azt felelte, hogy ilyen emberrel nem verekszik. Váltsa előbb ki az asszony butónját, amit elzalogosított, azután majd lehet beszélni a továbbiakról. A segédek hosszasan tárgyaltak a nőorvos megbízottjaival. Azt próbálták tisztázni, hogy talán még sem való ennyire intim családi ügyet belekeverni a dologba. Az ügyvédjelölt ugyam is azt állítja, hogy a pénzt nem saját céljaira költötte, hanem amit a butonokért kapott, együtt élték el Tátrafüreden. A nőorvos erről hallani sem akart. Azt mondta, hogy olyan emberrel, aki nem váltja ki egy asszony butónjait, olyan emberrel nem párba jözik. És három napi haladékot adtak a segédeknek, hogy rendezzék az ügyet, váltsák ki az ékszereket, akkor azután majd lehet tovább tárgyalni. A három nap eltelt s az ügyvédjelölt nem tudta előteremteni a pénzt. Sürgönyözött a nagyapjának is, aki azonban a következőket válaszolta: „Történjék, aminek történni kell, egy fillért sem küldök!” Erre a fiatal ügyvédjelölről jegyzőkönyvet állítottak ki, hogy nem lehet vele megverekedni.

Azonban az ügy ezzel még nincs elintézve. A nőorvos megbizta Farkas Mihály dr. ügyvédet, hogy tegyen bűnvádi feljelentést az ügyvédjelölt ellen sikkasztás címén. Az ügyvédjelölt viszont azzal fenyegeti öket, hogy számlákat fog bemutatni, hogy ezeket költötte a nőorvos családjára. Női kalapokat, szörmeárat, cipőket vásárolt, szóval a legrosszabb esetben is el tudja számolni a butón árát.

Ez a történet pedig nem Szodomában történt. Hanem Budapesten, 1909. év július havában.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Sörarnok megnyitás!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a

Vadászkürt sörarnokot
szombaton, július 31-én

megnyitottam.

A teljesen átrenovált és egészen új, modern felszereléssel berendezett kellemes és kényelmes találkozó helyiyé varázsolt sörkerthelyiséget és éttermemet.

Nagy Lajos

szakavatott vezetésére bízom, ami teljes garanciát nyújt arra, hogy a n. é. közönség minden igénye kifogástalan kielégítést nyer.

A közönség szórakoztatására állandóan szerződtetem Arad legelső 14 tagu újonnan szervezett cigánybandáját, mely

Gyurkovits András

primás vezetése alatt

naponta hangversenyez.

Fűszeres, tiszta és ízletes magyar konyha!

Francia szakácsművészet!

Kifogástalan gyors és pontos kiszolgálás!

Tisztán és szakszerűen kezelt gazdag pince! 2776

A hirneves

Dréber-féle Schwechāti

sörből óránként friss csapolás!

A n. é. közönség jóindulatu támogatását kéri

Lőrinczy János,

vendéglős és

Nagy Lajos.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.
Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.
Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1909. augusztus hó 1.

Keresünk:

Aradra: 2, a német levelezésben teljesen jártas irodistanót, 1, a helyi viszonyokat ismerő fűrészt, 1 festék-szakmabeli segédet és 2 tanoncot.

Vidékre: nagyobb vállalatához irodai gyakorlatnokot, 1 hosszabb gyakorlattal bíró manufaktúrista segédet továbbá 1 fűszer, rőfös és rövid, 2 vas és fűszer, 3 vegyes, 1 kézmű és 1 elsőrendű divat és cipő szakmabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet és 2 tanoncot.

Atánlunk:

női kereskedelmi alkalmazottakat, kik az Aradi Kereskedők Köre női kereskedelmi tanfolyamát sikerrel végezték, 1 utazói vagy raktárnoki állás betöltésére ügyes, komoly, az ital szakmában is jártas fiatal embert, továbbá 4 fűszer és csemege, 4 vegyes, 1 kézmű, 2 rőfös és divat és 3 fűszer és rövidáru szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

Klein Sándor, Keppich Zsigmond,
titkár 321 igazgató.

Nagy választék

Lemez és vas zománcozott
Főzőedények,
Háztartási cikkek,
Konyha felszerelések,
Szőlőművelési eszközök,
Mindennemű szerszámok,
Gép és ipari cikkek,
acél, nikkel és sárgaréz áruk
és mindennemű

Vas árukban

Kérjük szives megbizásait, melyek
gondos kiszolgálásáról és jutányos számításáról biztosítjuk.

Kitünő tisztelettel

1451

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése.

Üzleti berendezésünk és állványok f. évi július hó elején mérsékelt áron eladó.

nyaraló- és A fürdőző közönség szives figyelmébe!

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Blicher: Erősebb az életnél. Gömbösné: Az uriaszony, Heyermans: Remény. Ujvári Péter: Az új keresztény, A francia forradalom. Szomaházy: A méltóságos asszony lovagjai. A százhusz éves asszony. Schäffer: A női betegségek okai és elkerülésük módjai. Conan: Rejtelmes történetek. Gárdonyi: Mi erősebb a halálnál? Szomaházy I.: A gyergyóvári hadjárat. Szikra: A hét szilvafa árnyában. Crawford: Arethusa. Prém J.: A képzőművészetek története, Tábori: Bünnös nők, Földes: Hivatalnok urak, Nagy Irma: A szerelem színháza, Farkas Imre: Tűnő évek, Blasco J.: Május virága, Aszlányi D.: Életünk és nemünk, Maritimus: A nagy háború, Pemberton: Vezérszillag, K. J.: Lawn-Tennisz, Friedländer: A művészetek, Károlyi gróf: Amerikai utam, Vince F.: Ahmed Raszim.

Németben: Zobetitz: Die Kronprinzenpassage, Wolzogen: Erlebtes, erlauschtes u. erlogenes. Boy Ed. Ida Um ein Weib. Villinger: Zenz. Rosengren: Der grosse Unbekante. Meriman: Schloss Osterno. Grabein: Das stille Leuchten. Zobetitz: Ein Schlagwort der Zeit. Wilbrandt: Familie Roland. Der Sänger. Franzos: Ungeschickte Leute. Suteliff: Ein Opfer der Justiz. Wengerhoff: Der andere Tag. Gabelenz: Das Glück der Jahnings. Wildbrant: Fesseln, Vater Robinson. Robicsek: Richtet nicht. Höcker: Prinzgemahl. Wildenbruch: Lukrezia. Höcker: Fräulein Doktor. Heyse Paul: Gegen den Strom. Bauer: Wahre Schönheit.

Kölcsön díj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenkint fizetve 8 fillér.

A könyvek ulak és tisztak!

Vidéki bérlet

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill., vagy füzetenkint 14 fill.

Valverde: Paraguay tánc, Jakobi: Jánoska. Kondor: Csipkerózsza ringó ága, Bodrogi: Károg a holló a jegenyén, Baka - Baitz: Herkulesfürdői emlék, Dr. Rózsa: Megjöttek a fecskék, Dóczy: Légy az enyém, Ormay: Dícsértessék, Szóhner: Huszonnégy szál fehér rózsza. Szirmai: Tánchos huszárok. Fráter: Templomban. Baumann: Tiz kouplé. Hertzka: Anonymus, Villamos kalauz, A maffasarkon. Fall: Az elvált asszony. Curtis: Sorrentói emlék. Heidelberg: Álom. Haller: Im Siegesflug. Sang u. Klang I—IV. Zerkovitz: Holdvilág-nóta.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése.

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papír kereskedése Aradon.

931

Telefon 888. sz.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

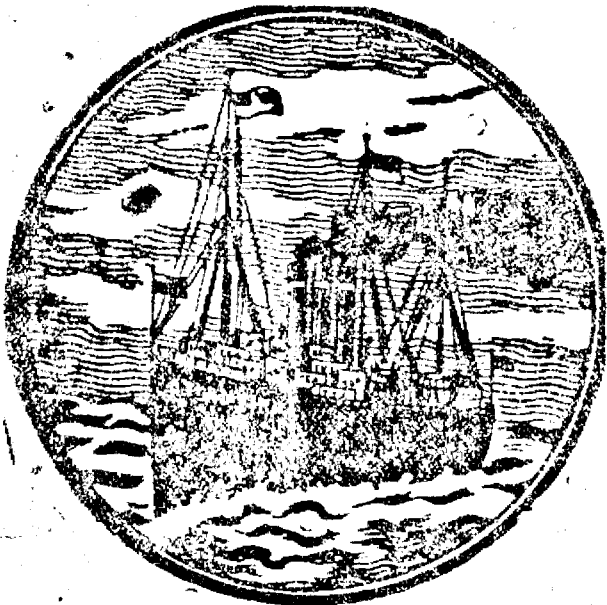
fűszer és illatszer KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatálnál kapható. 421

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

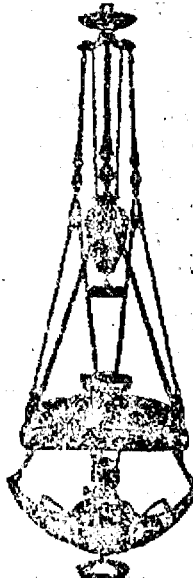

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota. Városi és megyei telefon 609.

Tulzsufolt raktár miatt

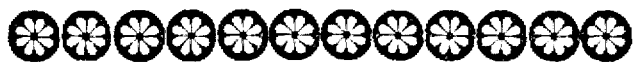
mélyen leszállított árakban kaphatók legújabb és legizlésebb üveg, porcellán és mosdókészletek. Nagy választék függő és asztali lámpákból

Legjutányosabb forrás 2051 figurális dísz tárgyakból. Legjobb minőségű china- és alpacca-ezüst dísz tárgyak, ugyszintén elsőrendű evőeszközök.

Képekerekből óriási választék, több mint 400 új izéses minta van állandóan raktáron.

FISCHER MÓR, Andrassy-tér 20. szám Fischer Eliz-palota. Megyei és városi telefon szám 568.

Paratlan a maga nemében RUSZANDA

GYÓGYISZAP-FÜRDŐ
Melencén (Torontál vármegye, Délmagyarország)
Nyitva minden évben május hó 14-től szeptember 14-ig. Összekötve vasúti vonalal, posta és távirda állomással. Fürdőben hírneves orvosok rendelkeznek. Biztos speciális hatással bír: köszvényben, idült ízületi rheumában, a scrophulosis minden alakjában, minden kenőgyógyomódnak ellen álló bőrbetegnek psoriasis és prurigóban szenvedők, rendellenes vérzésben szenvedők és idegbetegek. Csontbántalmaknál, Caries Necrosisnál a leghíresebb nemzetközli fürdőket felülmúlja. Az idült lues bántalmaknál biztos hatással bír. — Lakóházak négy modernül berendezett szállodából, 74 szobából állanak. Kitűnő jó konyha, vendéglő, ételek és italok, zene, zongora, tekepálya, tekeasztal, virágos és arnyas park padokkal áll rendelkezésére a fürdővendégeknek. — Közlelbbi felvilágosításokat és prospektusokat kívánatra és díjmentesen Píper-szki 569. Kamenák fürdőgyógyvívő szolgálatát.

Engelhardt-féle Chassalla Sandalok hölgyek, urak és gyermekek részére 2095 tennisz cipők kizárólagosan Weinberger János cipő áruházában kaphatók.

1888 óta forgalomban Berger-féle Gyógy-kátrány-szappan

mindennemű bőrkülsőgek
Berger-féle kátrány-kénszappan.

Berger-féle glicerín-kátrányszappan
Berger-féle borax-szappan

Raktár Aradon: G. Földes Kelemen, Hajós Árpád és Ronsnyay Mátyas gyógyszerész uraknál, Vajtek és Weiss drogueriájában és kapható hazai az összes gyógyszerárakban. 1553

Uj női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér I. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni ujonnan megnyit

női és férfi szabó műtermemre,

hol minden e szakmába vágó munkát legizlésebben s legelőnyösebb ár mellett elvállalok.

Szíves pártfogásért esedezik **Katona László,** női és férfi szabó, Szabadság-tér I. szám alatt. 2028

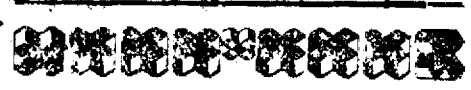

Háziasszonyok b. figyelmébe ajánljuk RUBITS GYULA

fényező és mázoló műhelyét Szent Pál-utca (Bocskai-tér sarok.)

Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: butorfenyeztést, vas- és fa-butorokban, régi butorok újrafestését bármimemű stylusban, kávéházi berendezéseket u. m.: asztalok, székek, rácsozatok, lámpériák, fogasok, csillárok

bronzírozását
éjjeli szekrényeket, mosdókat, fürdőkádakat, bármimemű márvány utanzatokat ton- és viasz-munkákat, ton- és frész-színezéket, majolika utanzatokat, díszítéseket, floderozást (erezést) bármimemű fautanzatot u. m.: (tölgyfa, diófa, machagoni, paliszander, jávor, cirbl, sth) konyha berendezéseket, konyha és fürdőszoba falfényezését és festését bármimemű színekben, ajtók, ablakok és portálok, üzletberendezéseket a legújabb és legmodrőbb stylusban, jutányos árak mellett készíttetnek. — Kivánatra barnítok a hához megyek. — Vidéki munkákat is elvállalok. — Becese pártfogásáért esedezve, vagyok kiváló tisztellel
2227 Rubits Gyula

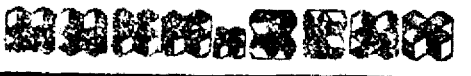
Julius Lén

életbe lépett az új bortörvény! **Bornyilvántartási**

könyvek
füzetek és nyomtatványok jutányos árban kaphatók

Pichler Sándor

papír-, írósz- és üzleti könyv raktárában
Arad, Szabadság-tér I. Telefon 308. sz. 247

Állandó gyors- és gépirási tanfolyam!

Augusztus 1-én új tanfolyam nyílik meg. Tanórák az esti órákban (6—9-ig) tetszés szerint.

A tanfolyam végeztével bizottság előtt vizsga tartatik és a növendékek szabályszerű bizonyítványt nyernek. 2081

Mérsékelt tandíj! Beiratkozás egész nap!

Ziffer és Molnár

Összes írógépek műszaki Intézete
Arad, Szabadság-tér 16. szám.

Fűszercikkek felhagyása folytán raktáron levő, legjobb minőségű

kávé, gyertya szappan és rizskeményítő készleteimet beszerzési áron alól, nagyban és kicsinyben ma! naptól kezdve

kiárusítom.
HERBSTEIN MÓR,
Arad, Szabadság-tér 10.

2651

Tisztviselők figyelmébe.

Oszt. magy. I. ált. tisztviselőegylet kolozsvári képviselősege (Kolozsvár, Ferencz-József-ut 7. sz.)

nyugdíjjogosult: állami-, megyei és városi tisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak mindennemű egyetli ügyben, ugyszintén

törlesztési kölcsön ügyekben

díjmentes utbaigazítással és tanácsosai szolgálattal
Válaszbélyeg csatolandó.

403

Uj üzlet. Uj üzlet.

Pongyolákat, d vatos aljakat, blouzokat, és gyermekruhákat, legolcsóbban kapható

Brüller Lajos

kész női- és gyermekruha üzlete

Arad, Furray-u. Gróf Nádasdy palota.
Megyei és városi telefon 686.

Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

Mérték szerinti megrendelések bármely kivételben gondosan elkészíttetnek.
105

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget érteíteni, hogy közműáru raktárunk épületben tartása mellett a női Confektiót ismét bevezettük.

Raktáron tartjuk a legdivatosabb Blousokat, aljakat, pongyolát, minden fajta női alkoskat, női fehérneműeket és minden fajta köntényeket.

Mérték szerinti rendeléseket a legdivatosabb in készítenek.

Gyászruhákat 12 óra alatt elkészítjük.

Ti-zelettel

Grünberger L. és Társa

Arad, Furray-utca 2-c. 1401

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész 2701
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Papirkalapok

minden színben

kaphatók

Pichler Sándor
papirkereskedésében

Arad, Szabadság-tér 1.
Videki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 951

TELEFON 438. TELEFON 438.

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899

Arany érem
Budapest 1899

Arany érem
Pozsony 1902

és sok egyéb legmagasabb kitüntetésekkel

szőlő- és gyümölcsnyomást sajtóásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat kezeltásra Herculesnyomó-szerkezetrel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-őrítőket, boggyózógépeket, gyümölcs-aszalókészülékeket

hydraulikus sajtóért.

gyártanak és szállítanak jóállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II.

különlegességgel gyár gyümölcsértékesítési gépekben 1698

Képes árjegyzéknek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejében kéretnek

Uj kávéház!

Uj kávéház!

Értesítés!

Értesítem Arad város és vidéke n. é. közönségét, hogy **Aradon, a Boros Béni-tér és Nádor-utca sarkán** levő s Oméltósága báró Nopcsa Elekné urnó tulajdonát képező házban egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

Royal-kávéházat

létesítettem, melyet

2791

július 31-én (szombaton) délelőn ünnepélyesen megnyitottam.

Kávéházamban, mely mindennap reggelig van nyitva, mindenkor a legjobb hideg büfé, legkitünőbb hegyaljai **borok és hideg kőbányai sör palackokban** a legjutányosabb árért, a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett lesz felszolgálva. Főtörekvésem mindenkor az lenni, hogy az igen tisztelt vendégeim meglegedését kiérdemeljem, miért is szíves pártfogást kér kész szolgálattal

GALLY FERENCZ

a „ROYAL“-kávéház tulajdonosa.

Modern biliárd asztalok.

Kellemes helyiség.

Braun Miksa

Telefon 594. ARAD, Boros Béni-tér 1.

Kender, len- és jutaáru-kereskedés.

Raktáron nagybani és viszonteladásra: kender, len és tarpaulin

gabona-zsák,

vízmentes és nyers ponyva, szalmazsák, lópokróc, esomagoló vászon, zsinag, továbbá gazdasági kötéru. zsák-zsinag, szőlőkötő és szürke fonat. 2602

Zsákkölcsönző-intézet.

Használt liszt- és korpa-zsákok vétele és eladása.

FISCHER SIMON Nagyáruháza

Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt

305

meglepő olcsó árjegyzéke.

Frt. 1.55
Selyem
Ernyő

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Következő olcsó árban lesznek elárusítva
1 drb. gyermek ernyő . . . 50.—, 95 kr.
1 drb. női fekete napernyő . . . 1.25 kr.
1 drb. férfi és női selymernyő . . . 1.75 kr.

Páratlan
olcsó
árak!

Frt. 1.45
Madepulán
ing

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
A legfinomabb fehér madepulán puha mellű férfi ingek, meglepő olcsó ár, darabja forint 1.45-ért kaphatók.

Páratlan
olcsó
árak!

53 krajcár
Flor
Harisnya

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Óriási mennyiségű alkalmi vétel férfi, női és gyermek harisnyák érkeztek és bámulatos olcsó árban lesznek elárusítva.

23 krajcár
Batiszt
Zsebkendő

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Óriási nagy zsebkendő vétel folytán lesznek a legelegánsabb angol színes batiszt zsebkendők 40 krajcár helyett csak 23 krajcárért elárusítva.

45 krajcár
Szalma
Kalap

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Girardi szalmakalapok, férfi, fiú és gyermek részére már 45 krajcárért kezdve kaphatók.

75 krajcár
Selyem
Nadrágtartó

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Jelenleg, ameddig a készlet tart, lesznek elárusítva, finom selyem nadrágtartók 75 krajcárért.

98 krajcár
Bőr
Keztyű

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
A legfinomabb női és férfi prágai glaché bőrkezttyű fekete, fehér és színes csak 95 krajcárért lesznek elárusítva.

Frt. 1.45
Angol
Sephir ing

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Ritka alkalmi vétel folytán lesznek a legfinomabb és legelegánsabb színes ingek, a melyeknek az értéke frt. 2.50, csak frt. 1.45-ért elárusítva. — Ez a cikk különösen figyelemre méltó.

Frt. 1.25
Nyári
Sporting

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Sikerült nagy vétel folytán dupla galléros férfi ing frt. 1.5. Színes sephier sporting frt. 1.45. Nyerselyem vászon tennelz ing meglepő olcsó ár frt. 1.75.

50 krajcár
Sport
Sapka

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Férfi, fiú és gyermek sport sapkák finom szöveteiből 35, 50 és 75 krajcár.

45 krajcár
Selyem
Keztyű

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
A legjobb minőségű chapselyem férfi és női keztyűk 45 krajcárért lesznek elárusítva.

38 krajcár
Selyem
Nyakkendő

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Óriási választékban tiszta selyem nyakkendők elegáns színekben, drbja 38, 45 és 50 krajcár. 3 darab elegáns selyem batiszt nyakkendő 55 krajcár.

45 krajcár
Elegáns
Sétabot

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Óriási választékban a legújabb sétabotok . . . 45, 75 kr.
Vasbot bőrrel áthuzva . . . 95 kr.
Acél bot nickel fogóval . . . 125 kr.

95 krajcár
Francia
Batiszt nadrág

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Finom rövid francia batiszt alsó nadrág darabja 95 krajcár. — Jó minőségű köpfer alsó nadrág színes, hímözve, reklám ár 95 kr.

Utazó cikkek nagy választékban a legolcsóbb árban.

Bőröndök Utazó készlet
Kézitáska Haj kefék
Ernyő-tok Ruha kefe

19 krajcár
Színes
Manschetta

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
A legszebb színes mintázott jó mosó és jó minőségű Manschetták párja 19 kr.-ért lesz eladva.

Nagy választék bőrárúknban!

Női kézitáska Dohánytárca
Péncz erszény Cigaretttárca
Papírpéncztárca Szivartárca
Fizetőpincértárca

Frt. 1.25
Nyári
Kalap

FISCHER SIMON Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt
Kittűző jó nyári Loden strapa kalap frt. 1.25 és 1.50.

Gyermek-kocsikból gyári raktár Fischer Simon Nagy Áruházában minden elképzelhető kivitelben és legolcsóbb árban kaphatók. 5 forinttól kezdve 50 forintig.